

Indtryk

STØTTET AF
Promilleafgiftsfonden for landbrug

Studietur 22. - 30. juni 2019

Wisconsin, USA

... med afsæt i *Et spadestik dybere* fra LandboThy og *Rådgivermatchen* fra Seges

Deltagerne foran springvand i Mellinum Park i Chicago. Foto: Michael Levinson, vores tour guide i Chicago

Indhold

Rapportens indhold	02
Kvadratroden af studieturen	03
Program	04
Deltagere.....	05
<i>Et spadestik dybere</i> i LandboThy	06
Rådgivermatchen 2016-2018	07
Baggrund og formål med turen	10
Gevinster af Rådgivermatchen	11
Mitch Breunig, Mystic Valley Dairy, mælkeproducent	12
Darren Yankee, Echo-Y Farm, heifer grower	14
R & G Miller & Sons, økologisk mælkeproducent	15
Joe Miller, Amish mælkeproducent og Homer Miller, Amish gedemælksproducent	16
Crave Bros, mælkeproducent	18
Daphne & Lloyd Holterman, Rosy-Lane, mælkeproducent	20
Statz Bros, mælkeproducent	22
Bryan Voegeli, Voegeli Farms, mælkeproducent	24
Ben Brancel, Next Generation Genetics, tidligere landbrugsminister	26
Liz & Joe Henry, Henry Farms, Bourbon producent	27
Renk Seed, avler af såsæd, majs	28
US Dairy Forage Research Center, John Grabber og Geoff Brink	29
Professor Joe Lauer, University of Wisconsin	30
Professor David Comb, University of Wisconsin	31
Universitetets forsøgsgård i Arlington, Hattie Weismann	31
Landbrugsministeriet ved Enrique Gandara og kolleger	34
Farmers' Market, Madison	33
Artikel i <i>Wisconsin Farmer</i> om vores studietur, journalist John Oncken	34
Ford rally	36
The digging song	37
Om Chicago	38
Om Wisconsin	40
Nogle billeder	41
Alt er stort i Amerika	42

✓ Denne rejserapport = Deltagernes overordnede indtryk

Kvægproduktion

- Forbavsende meget manuelt arbejdsbehov, som udføres af sydamerikanere og mexicanere – trods relativ høj løn (14\$/t, svarende til knap 100 kroner/t)
- Dog så vi brug af ny teknologi som Google glasses ved dyrlægeundersøgelser og Smartbow øremærker til måling af drøvtygning
- Størstedelen af Wisconsins mælkeproduktion går til fremstilling af ost
- Foderrationen er præget af en stor andel majs, samt sojaskrå, bomuldsfrø og lidt lucerneensilage
- Fokus på kælvningsalder (21-22 måneder/750 kg!)
- Næsten alle, vi besøgte, foretager genomisk test af ungdyr og sorterer dem efter testresultater
- Kvier ned til syv måneder skylles (ovum pick-up)
- Andelstanken er ikke udbredt. Mange mælkeproducenter har kun seks måneders kontrakt med mejeriet vedr. afhentning af deres mælk. Wild West!
- Der var i stort set alle staldene (både til køer og kalve) meget fokus på luft – mange ventilatorer (*to keep the animals happy on a hot day*). Det kan vi helt sikkert lære noget af i nogle af de danske stalde.

Hverken hos de besøgte bedrifter eller i landbrugsministeriet fylder økologi særligt meget. Det står i stor kontrast til Farmers' Market, hvor langt de fleste af de mange boder sælger økologiske produkter. Her fylder økologi rigtig meget.

Grovfoder

- "Corn is the King – Alfalfa is our Queen"
- Der dyrkes cirka 2 mio. hektar med majs i Wisconsin, hvoraf 75 procent er til modenhed og 25 procent til helsæd
- Forædlingsmålet er derfor i højere grad kerneudbytte end fiberfordøjelighed

- Cirka 25 procent af arealet dyrkes som no-till
- Lucerne dyrkes til ensilage med typisk fire slæt årligt, men udbyttet er for lavt i forhold til majs. Andelen af lucerne er lav i forhold til majs. Fremstillingsprisen bliver også for høj
- Lucerne tilbydes også som roundup-ready, så ukrudtsbekæmpelsen lettes.

Miljø

- Ingen krav om opbevaringskapacitet og dårlig udnyttelse af husdyrgødning
- Meget bevidsthed om erosion og overfladeafstrømning – detailstyring på markblokniveau
- Biogas er stigende af hensyn til N-udnyttelsen – metan afbrændes!

I landbrugsministeriet kunne vi konstatere, at myndighedskrav til fødevarer sikkerhed i Wisconsin meget ligner dem, vi kender i Danmark

Ejerforhold og finansiering

- Flere bedrifter havde som mål at være gældfri ved 45-50 år
- Tilbagebetalingstiden på investeringer er cirka 10 år
- Familiebedrifter – selvom det var selskaber
- 70 procent banklån, 4-5 procent renter. Banken står også for bogføring og rådgivning
- Skatteregler, så jorden kun kommer til salg hvert 72. år
- Ingen landboforeninger som vi kender det
- Private rådgivere
- Ubegrænset rådgivning fra forsøgsstationen. Betalt af staten.

Foto: Peter Hvid Laursen

Program for studieturen

Lørdag den 22. juni 2019

- 04:20 Deltagerne ankommer Billund Lufthavn (senest)
- 06:20 Afgang Billund Lufthavn, LH 843 til Frankfurt
- 07:45 Ankomst Frankfurt Airport, Tyskland
- 08:45 Afgang Frankfurt, LH 430, til O'Hare Int. Airport, Chicago
- 12:55 O'Hare Int. Airport, Chicago, Illinois
Bus fra Windstar Lines
Check-in for en nat på Loews Chicago O'Hare Hotel | 5300 N River Rd, Rosemont, IL 60018, tlf. +1 (847) 544-5300

Søndag den 23. juni 2019

- 09:45 Fire timers sightseeing i Chicago. Guide Michael Levinson, mobil +1 (773) 691-8761.
- 14:00 Med bus til Madison, Wisconsin
- 15:30 Check-In for seks nætter på Hotel Best Western East Towne Suites, 4801 Annamark Dr, Madison, WI 53704, phone +1 (608) 244-2020.
- 19:00 Economic Development Consultants Jennifer Lu og Enrique R. Gandara, Department of Agriculture, Trade and Consumer Protection: Ovedrordnet introduktion til landbruget i Wisconsin efterfulgt af internt møde i gruppen.

Mandag den 24. juni 2019

- 08:30 Mystic Valley Dairy. Mitch Breunig, 8667 Country Road V, Sauk City, WI 53583; 490 køer, Holstein.
- 10:45 Darren Yanke, Echo-Y, Inc. S7909 Skyview Road, Loganville, WI 53943, kvieopdrætter (heifer grower) for Mitch Breunig
- 01:30 Amish mælkeproducent, Joe Miller, S2587 Jessop Road, Lavallo, WI 53941
- 02:45 Amish producent af gedemælk, Homer Miller, E2408 HWY G, Lavallo WI 53941

Tirsdag den 25. juni 2019

- 08:50 Crave Bros, W11555, Torpy Road, Waterloo, WI 53594, Ejere: Charles, George, Thomas og Mark Crave. 1.500, Holstein-køer, 13.900 kg mælk/ko eget ostemejeri, 700 ha
- 13:00 Rosy-Lane Holsteins, W3855 Ebenezer Dr., Watertown, WI 53094. Ejere: Lloyd & Daphne Holterman, Tim Strobel og Jordan Matthews. 700 hektar, 950 Holstein-køer, 14.800 kg mælk pr. ko
- 16:00 Eberts Greenhouse Village, W1795 Fox Rd. Ixonia, WI 53036.

Onsdag den 26. juni 2019

- 08:00 Renk Seed, 6809 Wilburn Road, Sun Prairie, WI 53590. Ejer: Jeff Renk, forædling af majs og sojabønner
- 10:15 Troy Statz, Statz Bros., Inc, 5707 Co Rd VV, Marchall, WI 53559, 4.400 køer, Holstein og nogle få Jersey. Biogasanlæg. 2.600 ha
Kort stop ved Sassy Cow Creamery, 4192 Bristol Rd, Columbus, WI 53925. Økologisk mælkeproduktion og eget ismejeri
- 14:00 R & G Miller & sons, 1706 Country Road V, Columbus WI 53925, økologisk mælkeproducent, 450 Holstein-køer, 10.000 kg mælk pr. ko

- 16:00 Henry Farms LLC, Liz & Joe Henry, 7790 Patton Rd, Dane, WI 53911. Fremavl af majs sorter samt fremstilling af bourbon (amerikansk whiskey).

Torsdag den 27. juni 2019

- 08:30 Arlington Agricultural Research Station, N695 Hopkins Road, Arlington, WI 53911.
Dr. Joe Lauer (majs og majsensilage) og Dr. Dave Comb (græs og fodring med græs, begge fra University of Madison)
- 12:30 University dairy at Arlington Research Center, Hattie Weissmann, driftleder
- 15:00 Next Generation Genetics, Mr. Ben Brancel, (landbrugsminister i Wisconsin 2011-17), W7842 State Road 23, Endavour, WI 53930. Besætning med 15 Angus køer, 30 Hereford køer + 25 recipienter.

Fredag den 28. juni 2019

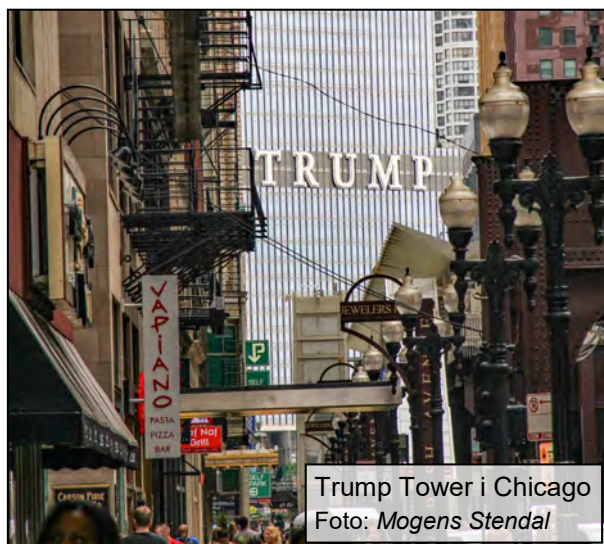
- 09:30 Voegeli Farms, Bryan Voegeli, N7 190 State Road 69, Monticello, WI 53570. 250 køer, Brown Swiss, 400 hektar.
- 12:00 US Dairy Forage Research Center, 1925 Linden Drive, Madison, WI 53706. Dr. John Grabber og Dr. Geoff Brink. Tema: Grovfoder til højtydende malkekøer
- 14:30 Department of Agriculture, Trade and Consumer Protection (landbrugsministeriet), 2811 Agriculture Drive, Madison. WI 53718.

Lørdag den 29. juni 2019

- 09:00 Farmers' Market, Madison downtown, www.dcfm.org/
- 11:00 Departure Madison, destination O'Hare Int Airport, Chicago
Stop at Shopping Mall including lunch en route
- 20:45 O'Hare Int. Airport (senest)
- 22:45 Afgang med LH 433 fra O'Hare Int. Airport, destination Frankfur, Tyskland

Søndag den 30. juni 2019

- 14:00 Ankomst Frankfurt Airport
- 17:10 Afgang med LH 840 til Billund
- 18:25 Ankomst Billund Lufthavn.

Trump Tower i Chicago
Foto: Mogens Stendal

Et spadestik dybere

Oversat til godt thymål: *En spårstek dywere*

- og til engelsk: *Digging one step deeper*

Deltagere i studieturen

Efternavn	Fornavn(e)	Profession, hos	Telefon	E-mail
Andersen	Preben Tang	Produktkonsulent, Vestjyllands Andel	2890 6447	pta@vja.dk
Christensen	Morten Nyland	Konsulent, Erhvervsøkonomi, Seges	2096 8083	mony@seg.es.dk
Frandsen	Torben Spanggaard	Rådgiver, PlantInnovation, Seges	2333 9789	tsf@seg.es.dk
Futtrup	Erling	Mælkeproducent, økologi, Thisted	2946 0382	djernes@fafu.dk
Futtrup	Henriette Svenningsen	Sygeplejerske	6175 5347	djernes@fafu.dk
Hansen	Thomas Sandal	Virksomhedsrådgiver, LandboThy	2346 4552	tsh@landbothy.dk
Jørgensen	Kim Møller	Mælkeproducent, Thyholm	2019 2035	lavbjergvej2@gmail.com
Laursen	Peter Hvid	Rådgiver, HusdyrInnovation, Seges	4076 6164	phl@seg.es.dk
Overgaard	Jens Ingvard	Økonomikonsulent, LandboThy	5136 0574	jio@landbothy.dk
Pedersen	Morten Spanggaard	Afdelingschef, LandboThy	5150 2153	msh@landbothy.dk
Riis	Michael	Afdelingschef, LandboThy	6174 8034	mr@landbothy.dk
Skovborg	Lars Bülow	Planterådgiver, LandboThy	2268 9434	lbs@landbothy.dk
Søndergaard	René	Mælkeproducent, økologi, Bedsted	2326 6254	hassing8@mail.dk
Søndergaard	Tina Østervig	Køkkenassistent	4296 6254	hassing8@mail.dk
Thorhauge	Mette	Virksomhedsrådgiver, LandboThy	5119 5503	mth@landbothy.dk
Stendal	Mogens	Program, aftaler, rejseleder, Bryrup	2171 7750	mogens.stendal@outlook.dk

Deltagerne i studieturen har på skift taget notater til denne rapport.

- Planlægning af turen, diverse aftaler samt layout og opsætning af rapporten: *Mogens Stendal*
- Redaktion og korrektur: *Torben Spanggaard Frandsen, Peter Hvid Laursen, Mogens Stendal, Mette Thorhauge*
- Tryk: *Prima Print, Skejby (Seges), ved Thorbjørn Fynø.*

Down Memory Lane: *Agriculture in Wisconsin*. Foto: *Mogens Stendal*

Et spadestik dybere – i grovfoderproduktionen

Af Mette Thorhauge, LandboThy

LandboThy startede i 2015 et tværfagligt projekt, hvor vi gerne ville forbedre bundlinjen hos mælkeproducenter. Vi ville sætte særligt fokus på grovfoder. Vi kaldte det *Et spadestik dybere* i grovfoderproduktionen.

Konceptet

Vi tog afsæt i FMS-analysen. Vi kiggede på fremstillingspriser på afgrødeniveau og maskinøkonomi. To punkter, der var og er spændende at grave ned i, når vi gerne vil forbedre resultatet i marken.

To af de lokale maskinstationer kørte med automatisk registrering af udbytter. Det ville vi gerne have udbredt noget mere. Vi ville gerne tættere på maskinstationerne og arbejde mere med dataerne fra udbytteregistreringerne. Det blev derfor et krav i *Et spadestik dybere*, at deltagerne skulle lave udbytteregistrering på markniveau.

Tværfagligheden i projektet slog igennem ved at landmand, planteavlskonsulent og kvægbrugskonsulent sammen årligt satte mål for både mængde og kvalitet af grovfoder. Det kunne der så løbende følges op på i løbet af sæsonen.

De deltagende landmænd får i løbet af vækstsæsonen fire besøg af deres planteavlskonsulent. Her har landmanden mulighed for at få sparring til lige netop hans grovfoderproduktion her og nu.

Vi afholder mindst to årlige møder for deltagerne. På det ene møde præsenterer vi resultaterne og diskuterer, hvad der kan gøres anderledes. På det andet møde er vi 'i marken', hvor vi har et mere fagligt emne. Det har for eksempel været græsblandinger eller besøg af Ploveksperten.

Udviklingen

Efter to år med opgørelser i FMS-analysen var interessen for at komme endnu dybere i markdriften så stor, at vi valgte at lave opgørelserne på markniveau i stedet for afgrødeniveau. Både udbytter og omkostninger blev fordelt på markerne.

Der var efterhånden kommet flere spørgsmål end svar. Vi ville vide mere. Specielt muligheden for at kunne evaluere markerne individuelt i forhold til for eksempel forpingtoner eller braklægning blev attraktiv.

Rådgivermatchen

I år 2016 hørte vi om Rådgivermatchen. Vores *Et spadestik dybere* passede på mange måder lige ind i det koncept. Derfor var det naturligt for os at være med. Udover det, vi allerede gjorde i *Et spadestik dybere*, skulle der i Rådgivermatchen udarbejdes handleplaner for både mark og stald. Ikke alle var vant til at arbejde med handleplaner, så det blev lærerigt på mange måder.

At være med i en konkurrence som Rådgivermatchen giver også noget til en arbejdsplads som LandboThy. Vi er sammen om noget på en anden måde, end vi er til daglig. Udover den faglige tværfaglighed har *Et spadestik dybere* også givet anledning til et tættere samarbejde omkring for eksempel konteringsdelen.

Spændingen var høj rundt i huset, når vinderen af en etape skulle afsløres.

Glæden og stoltheden over at vinde konkurrencen er noget, vi alle tager med os.

Hjemme igen – rådgiveres og landmænds udbytte af studieturen

- Ekstrem struktureret planlægning af ugen i Wisconsin
- En anden måde at være sammen med kolleger og landmænd.

Vi fik *Indsigt i nogle virkelig dygtige amerikanske mælkeproducenters virksomheder:*

- Professionel tilgang til det at drive virksomhed
- Meget store ungdyr. Endnu større malkekøer
- Ufattelig begrænset opbevaring af gylle
- Meget få miljøregler
- Utrolig lidt græs i sædskiftet
- Meget manuelt arbejde – udført af udenlandsk arbejdskraft
- Perspektiver på den måde, vi driver landbrug herhjemme – i forhold til mindset, regler og klimaforhold
- De bedrifter, vi besøgte, havde 100% fokus på at producere eget grovfoder, så billigt og effektivt som muligt
- Stor udbredelse af GMO-teknologi. Stor afhængighed/samarbejde med patenthaverne af specifikke genetiske egenskaber.

Deltagere i studieturen, fra oven:

Lars Bülow Skovborg, Michael Riis, Morten Spanggaard Pedersen, Jens Overgaard, Thomas Sandal Hansen, Mette Thorhauge. Fotos: Mogens Stendal

Rådgivermatchen 2016 – 2018

– en konkurrence blandt rådgivningsvirksomheder

Af Peter Hvid Laursen, HusdyrInnovation, Seges

Rådgivermatchen var et forløb på tre år, og formålet var at skabe lønsom vækst og demonstrere nytteværdien af en helhedsorienteret og tværfaglig rådgivning omkring grovfoderforsyningen på malkekvægbedrifter. Rådgivermatchen var en konkurrence *mellem rådgivningsvirksomheder* om at skabe den største økonomiske forbedring på en gruppe kvægbedrifter.

Selvom alle DLBR rådgivningsvirksomheder blev tilbudt deltagelse i matchen, var kun tre af dem så modige, at de turde tage udfordringen op.

Som én af de rådgivere, som ikke deltog, sagde: "Vi fortæller jo i vores markedsføring, at vi er de bedste, så hvis vi nu ikke vinder, så har vi et forklaringsproblem".

Deltagerne var LandboThy, Heden & Fjorden, som i mellemtiden blev til Sagro samt LMO.

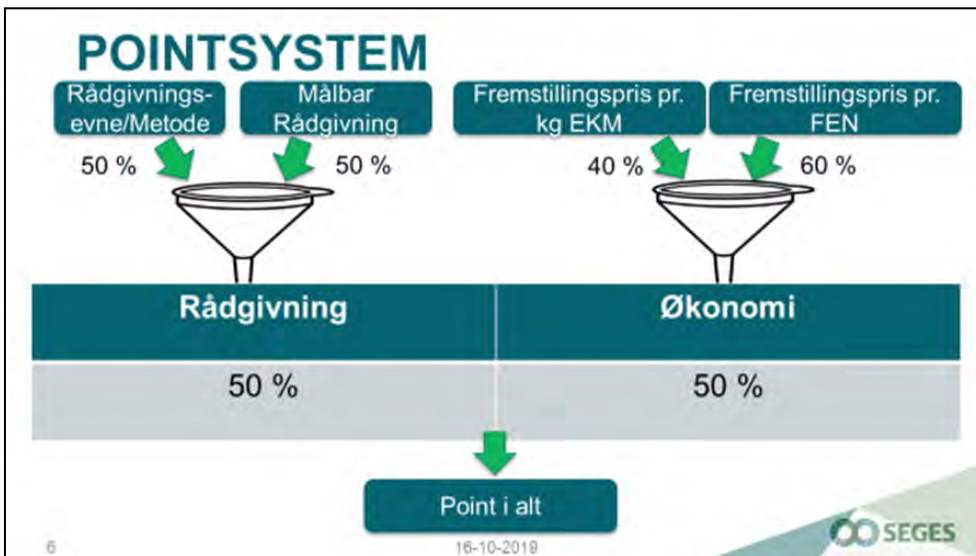
Hver rådgivningsvirksomhed skulle udvælge mindst fem bedrifter, som skulle lægge bedrifts-, produktions- og økonomital til rådighed, hvor måling af forbedring, eller det modsatte, kunne foretages i forhold til konkurrencen.

Referenceåret var 2015, og det kunne rent taktisk godt betale sig at få udvalgt en bedrift med stort forbedringspotentiale, fordi det nemt kunne udløse flere point, men man skulle jo også samtidig være sikker på, at den udvalgte bedrift, var klar til at foretage ændringer, som kunne føre til forbedringer.

Der blev udarbejdet et pointsystem til brug for pointgivning, og som det fremgår var der fokus på rådgivning og økonomi, som hver især vægtede med 50 %.

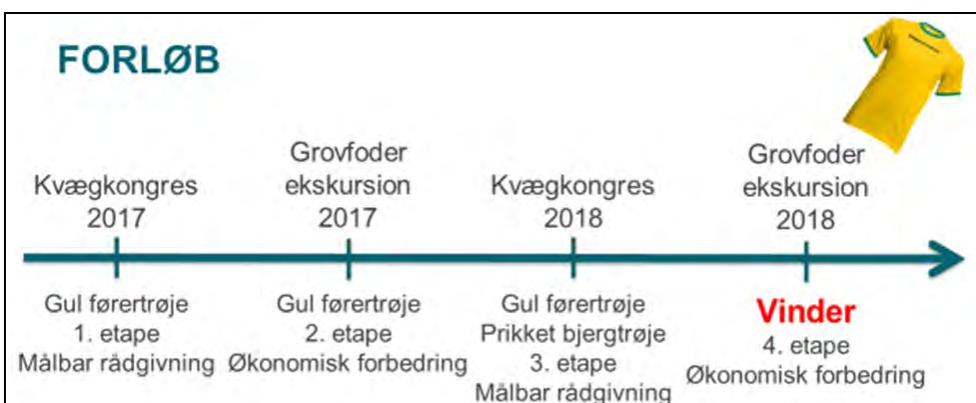
Rådgivningsdelen var delt i *rådgivningsevne* og *-metode* samt *målbar rådgivning*.

Økonomidelen var ligeledes delt i to, *fremstillingspris på mælk* og *fremstillingspris på grovfoder*, med en vægtning på hhv. 40 – og 60%.

Der blev planlagt et forløb med pointgivning i fire etaper i perioden 2017 – 2018, og offentliggørelsen foregik i forbindelse med planlagte events som Kvæggkongres og Grovfoderekskursion, så flest mulige interesserede kvægbrugere havde mulighed for at overvære højdepunkterne live.

I opstartsåret 2016 havde deltagerne arbejdet med deres udvalgte bedrifter. Produktion og økonomi blev analyseret og gennemgået, indsatsområder udpeget, mål og delmål fastlagt, handlingsplaner udarbejdet og opfølgingsplan aftalt.

Deltagere i studieturen, fra oven: Morten Nyland Christensen, Preben Tang Andersen, Torben Spanggaard Frandsen, Peter Hvid Laursen. Fotos: Mogens Stendal

1. etape: Rådgivningsevne og -metode

På kvæggkongressen i 2017, kunne de første point gives på baggrund af en objektiv bedømmelse og vurdering, af vores tre udvalgte dommere fra *Specialudvalget for foderproduktion og græsmarksdrift*:

- Per Warming
- Michael Jensen
- Mikael Nørby-Lassen

Dommerne havde på forhånd set på det arbejde, som rådgiverne havde lavet det første år, og bedømt ud fra en aftalt skala: Hvor gode havde rådgiverne været til at identificere udfordringer og indsatsområder? Hvad var der aftalt? Og i det hele taget Hvor detaljerede og dokumenterbare var de udarbejdede handlingsplaner? Og hvor gode havde rådgiverne været til at følge op?

For hver af de tre deltagere, blev eksempler gennemgået på skærmen, hvorefter pointgivning blev udført på bedste "Vild-med-dans" manér, hvor navnet på dommeren blev nævnt, og hvor de én efter én rakte et skilt op med et pointtal.

Mikael Nørby-Lassen, Michael Jensen og Per Warming var dommere i første etape, som omhandlede rådgivningsevne og -metode. Foto: *Peter Hvid Laursen*

Resultatet blev:

- LMO: 106,5 point
- Sagro: 106,0 point
- LandboThy: 105,5 point

LMO kom således bedst fra start og kunne iføre sig den gule førertrøje i forbindelse med første etape.

2. etape: Økonomisk forbedring

På Grovfoderekskursionen i juni 2017 kunne vi præsentere de første målbare resultater fra de medvirkende bedrifter, baseret på fraktilanalyserne som har ophæng i driftsgrensresultaterne. Hvilken forbedring var der sket i regnskabsåret 2016 i forhold til referenceåret 2015?

Her stod det klart, at LandboThy havde formået at skabe den største fremgang. I virkeligheden var LandboThy den eneste deltager, der samlet set havde fremgang, idet både Sagro og LMO fik minus point ved denne etape.

Dommere var Maria Sørensen og Mikkel Geil Hansen fra Seges Erhvervsøkonomi.

Pointtavlen så herefter således ud:

- LandboThy: 112 point
- LMO: 106 point
- Sagro: 97 point

Thomas Sandal Hansen, Anette Østergaard og Erik Fjendbo fra LandboThy modtog anerkendelse og kunne iføre sig den gule førertrøje ved grovfoderekskursionen i juni 2017. Foto: *Peter Hvid Laursen*

3. etape: Målbar rådgivning

Forud for kvæggkongressen i 2018 havde det været tid til at se på handlingsplanerne, som var udarbejdet ved konkurrencens begyndelse. Der var sat mål for produktionen i mark og stald og point blev givet i forhold til det målbare – altså ren og skær tal og matematik.

Den største målscore i denne etape blev Sagro, efterfulgt af LMO og LandboThy. Det stod dog klart, at den solide føring, som LandboThy havde opnået i forbindelse med 2. etape, ikke kunne overgås på nuværende tidspunkt, og LandboThy kunne dermed beholde den gule førertrøje. Da højdespringeren denne gang var Sagro, blev der til dem uddelt en prikket bjergtrøje som anerkendelse for det flotte resultat i denne etape.

Dommere var Torben Spanggaard Frandsen og Peter Hvid Laursen fra Seges Plante- og Husdyrinnovation.

Pointtavlen så herefter således ud:

- LandboThy: 117 point
- LMO: 111 point
- Sagro: 104 point

4. etape: Finale – økonomisk forbedring

Efter afslutningen af regnskabsåret 2017 kunne deltagerne kun vente på de sidste, målbare resultater fra regnskabsdatabasen. Dommerpanelet, Maria Sørensen og Mikkel Geil Hansen fra Seges Erhvervsøkonomi, holdt et vågent øje med, at der ikke blev fiflet med tallene i regnskaberne.

Ligesom ved 2. etape, blev der målt på tallene fra fraktilanalyserne: Var der sket en forbedring på bedrifterne? Og hvis forbedringen var sket i det første år (2016), som det overvejende var tilfældet for LandboThy, var det så lykkedes, at fastholde forbedringen i år 2(2017)?

Selvom alle deltagerne samlet set kunne dokumentere store forbedringer på bedrifterne, bevarede LandboThy den solide føring, og de kunne dermed erklære sig som vindere af rådgivermatchen.

Den endelige pointscore blev:

- LandboThy: 120 point
- Sagro: 111 point
- LMO: 110 point

Stort til lykke til LandboThy med sejren!

Morten Frøkjær fra LandboThy modtog den gule førertrøje, mens Annette Bøeg Bruun repræsenterede Sagro, og kunne modtage den prikkede bjergtrøje som anerkendelse for resultatet i 3. etape.

Foto: Peter Hvid Laursen

Maria Sørensen og Mikkel Geil Hansen fra Seges Erhvervsøkonomi kunne på Grovfoderekskursionen i 2018 endeligt løfte sløret for hvem, der blev nummer 1, 2 og 3 i konkurrencen. Foto: Peter Hvid Laursen

LMO kom bedst fra start, og Peter K. Møller kunne velfortjent iføre sig førertrøjen ved 1. etape, Kvægkongressen i 2017.

Foto: Peter Hvid Laursen

1. PRÆMIE TIL DET VINDENDE TEAM

Studietur til USA i 2019

SEGES

Baggrund og formål med turen

Af Torben Spanggaard Frandsen, PlantelInnovation, og Peter Hvid Laursen, HusdyrInnovation, Seges

Baggrund

Rådgivermatchen 2015-2017 var en konkurrence blandt rådgivningsvirksomheder om at levere den bedste rådgivning med størst mulig bundlinjeeffekt for deres kunder. Seges stod bag initiativet.

Produktionen af grovfoder har afgørende betydning for en miljømæssig og økonomisk bæredygtig mælkeproduktion. Høj kvalitet er afgørende for god sundhed og høj mælkeydelse i besætningen, mens højt udbytte i marken er afgørende for en høj næringsstofudnyttelse og lave fremstillingsomkostninger.

Det har vist sig, at der er stor variation i de opnåede grovfoderkvaliteter, og udbytterne i grovfoder er i mange tilfælde langt under det optimale udbytte, hvilket er medvirkende til, at mange mælkeproducenter er under stort økonomisk pres. Der er således konstant behov for, at landmændene implementerer den nyeste viden og de nyeste metoder i grovfoderproduktionen.

Der er derfor et stort behov for at den tværfaglige grovfoderrådgivning virker optimalt i rådgivningsvirksomhederne. Der er også et stort behov for et tættere samarbejde mellem landmænd, rådgivere og maskinstationer for at sikre den bedste kvalitet i arbejdet, og at udbytterne bliver registreret i de anvendte managementsystemer.

Rådgivermatchen var en tværfaglig aktivitet med deltagelse af HusdyrInnovation, PlantelInnovation og Erhvervsøkonomi på Seges.

Rådgivermatchen var finansieret af Landbrug & Fødevarer Kvæg, men har tidligere været støttet af Promilleafgiftsfonden.

Formålet var at fremme en lønsom, miljømæssig bæredygtig produktion på det enkelte kvægbrug via intensiveret, tværfaglig rådgivning med fokus på at øge udbytterne, forbedre kvaliteten og reducere omkostningerne ved fremstilling af grovfoder.

Deltagerne

Tre rådgivningsvirksomheder – LandboThy, Sagro og LMO – som tilsammen yder rådgivning hos over 50 % af de danske mælkeproducenter, deltog og var i konkurrence om at skabe den største fremgang på bundlinjen hos udvalgte kvægbedrifter.

Rådgivningsvirksomhederne har selv finansieret deres tid og har ydet en kæmpe indsats. Sideløbende med Rådgivermatchen har de udviklet eller videreudviklet deres rådgivningskoncepter omkring grovfoderdyrkning og foderforsyning.

Vinderen blev LandboThy

Gennem perioden 2015-2017 formåede LandboThy at forbedre konkurrenceevnen for de seks medvirkende landmænd, så de gennemsnitligt har bevæget sig fra 64% til 41% fraktilen for fremstillingsprisen for mælk og fra 34% til 26% fraktilen for fremstillingsprisen på grovfoder. Det svarer til en reduktion af fremstillingsprisen på mælk på 17øre pr. kg og tilsvarende 4 øre pr FEN. På en gennemsnitbedrift med 200 årskøer svarer det til en merindtægt på over 400.000 kr.

Derfor er det velfortjent at rådgivere og landmænd fra LandboThy vandt en studietur til USAs næststørste mælkestat, Wisconsin, for at søge inspiration til at forsætte den positive udvikling.

Studieturen blev støttet økonomisk af sektorerne for Planteinnovation og Husdyrinnovation på SEGES samt **Fællesfonden mellem Søren Chr. Sørensen og hustrus Mindeord og Foreningen af jyske Landboforeninger**.

Nogle deltagere fra vinder-teamet i LandboThy:
Fra venstre: Erik Fjendbo, Anders Andersen, Annette Østergaard, Helle Sievertsen, Thomas Sandal Hansen og Mette Thorhauge – all dressed up in their yellow jersey.

Deltagere i studieturen, fra oven:

Tina Søndergaard, René Søndergaard, Kim Møller Jørgensen, Henriette Futtrup, Erling Futtrup, Mogens Stendal. Nederste foto: Mette Thorhauge. Øvrige: Mogens Stendal

Hvad har Rådgivermatchen givet dig?

Redaktionen har bedt deltagerne i studieturen – landmænd, rådgivere, Seges-folk – pege på nogle områder, hvor de synes, at Rådgivermatchen har resulteret i "fordele" – på den enkelte bedrift, i den tilbudte rådgivning, i samarbejdet mellem rådgivningscentre og Landbrug & Fødevarer, Seges.

Her er, hvad deltagerne siger:

- I Rådgivermatchen har vi formået at komme dybere ned i forståelsen af, at man skal vide – og ikke bare tro på, hvordan tingene hænger sammen i vores landbrug.
- Og samarbejdet mellem rådgiverne og landmændene i *Et spadestik dybere* har gjort, at man prøver på at spille kollegaerne bedre ved at komme med gode råd, diskussioner, samt nørde med tallene.
- Så man kan tage beslutninger på oplyst grundlag.

René Søndergaard, økologisk mælkeproducent

- Når vi går i dybden med tingene, som vi har gjort med Rådgivermatchen, så dukker der hele tiden nye spørgsmål op – der er fortsat opgaver at tage fat på.
- Jeg har konstateret, at det økonomisk er en dårlig idé med at leje arealer, som ligger langt væk. Det er dyrt i transporttid. Derfor er vi nu i gang med noget jordfordeling.
- Jeg er nu meget opmærksom på maskinomkostningerne. Det er ikke sikkert, at en ny traktor i situationen er den rigtige løsning...
- Perspektiv – for min produktion, for min bedrift.

Erling Futtrup, økologisk mælkeproducent

- Bedre kompetencer til at fremstille/videreudvikle rådgivningsværktøjer og -metoder
- Samarbejde med rådgivningsvirksomheder
- Bedre og mere kompetente rådgivere
- Dybere kendskab til vores værktøjer og opgørelsesmetoder
- Mere erfaring med at forstå nøgletal og deres direkte eller indirekte indflydelse på produktionsresultater
- Tværfagligt samspil blandt rådgiverne giver bundlinje hos kunderne (landmændene)
- Tværfagligt samspil kræver konstant fokus og kan være udfordret i forbindelse med fusioner
- Tværfagligt arbejde og den måde at rådgive på, skal have ledelsens fulde opbakning
- Lokale DLBR rådgivningsvirksomheder vil gerne dygtiggøre sig på den tværfaglige rådgivning og i samarbejde med SEGES
- Konkurrenceformen som i dette tilfælde Rådgivermatchen er dog under pres.

Peter Hvid Laursen, HusdyrInnovation, Seges
Torben Spanggaard Frandsen, PlantInnovation, Seges

- Rådgivermatchen har gjort afstanden til kollegernes kontor/skrivebord kortere
- En anden måde at samarbejde på omkring en kunde
- Flere data til at lave driftsgrensfordeling
- Gode faglige diskussioner om grovfoder og specielt grovfoderkvalitet
- Indsigt i maskinøkonomi – referencer, når vi laver maskinanalyser på andre kunder
- 'Opslagsværk' til 'Hvad koster det at dyrke de forskellige afgrøder i Thy?'. Det kunne være pris på ensilering eller lign.
- Vi er blevet nørdet på tal omkring grovfoder
- Vi er endnu ikke færdige med at blive klogere på grovfoder og markniveau
- Rådgivermatchen har givet fokus og vedholdenhed – det hjælper, når vi er flere til at hanke op i hinanden. Det gælder både imellem rådgivere samt rådgiver og landmand imellem
- Jo flere tal der "kommer på bordet", jo mere opmærksom bliver man som rådgiver og landmand på, hvor dårlig rentabiliteten er i små og ukurante marker, der måske endda ligger for langt væk.

Rådgiverne i LandboThy

- Vi har været flere deltagere i det samme koncept – et team. Jeg kan bare se, at teamwork flytter noget.
- Jeg har nu fokus på og opnået bedre kvalitet af grovfoder.
- Jeg begrænser mig til få, men vigtige fokuspunkter, og sammen med tæt opfølgning giver det et positivt bidrag til bundlinjen på min bedrift.
- For mig har projektet været en øjenåbner med hensyn til maskinomkostninger. Fremover vil ændret adfærd på dette punkt blive en post med positiv effekt på bundlinjen.

Kim Møller Jørgensen, mælkeproducent

- Mange af de opgaver en fodringsvejleder klarede før i tiden, dem løser vi nu selv. Vi vejer dagligt alt foder og holder foderforbruget op mod køernes ydelse. Vi kan selv justere foderplanen.
- I stedet efterlyser/forlanger jeg, at min rådgiver anlægger et mere økonomisk perspektiv – for min produktion, for min bedrift

PS! Det er altid interessant at se, hvordan andre gør! Sådan har det også været med studieturen. Og så er det bare rart, når man kommer hjem igen, at man kan konstatere, at man er glad for sit eget!

Erling Futtrup, økologisk mælkeproducent

Mystic Valley Dairy

Mitch Breunig

8667 Country Road V, Sauk City, WI 53583;

www.holsteinworld.com/mystic-valley;

E-mail: mysticvalley336@gmail.com

Tlf: +1 (608) 663-6819

Notater: *Torben Spanggaard Frandsen*

Mælkeproduktion

- 490 HF-køer med ydelse på 47,5 kg/dag (3,7 % fedt, 3,0 % protein, SSC: 70-120.000) ved 3 gange malkning i en 2x14 side-by-side malkestald
- Fokus på højere livsydelse – p.t. 50.000 kg mælk pr. ko
- Der gennemføres ydelseskontrol
- Mælken sælges til et privat ostemejeri (Grande)
- Køerne er opdelt i hold for hhv. 1. kalvs, 2. kalvs og ældre køer
- Foderrationen består af 12 kg ts. majsensilage og 4 kg ts. snittet lucerne med 40-50 % tørstof samt high moisture corn (crimpet majs), som opbevares i ensilagepølser. Derudover anvendes 1,5 kg ts. i valle, som er gratis – kun fragten skal betales
- Stalden er udvidet for at få plads til de meget store HF-køer. Der anvendes sand i sengebåsene og fast gulv, som skabes ren med minilæsser
- Der anvendes både ventilatorer og højtrykskøling i kostalden
- Fokus på kvægavl – sælger mange dyr til levebrug – mest 2. kalvs køer som sælges til cirka 2.500 \$ pr. stk. (cirka 17.000 kroner)
- Der bruges kønssorteret sæd og kødkvæg (Angus) til de 20 % ringeste køer
- Kalvene sælges på auktioner til feedlots, cirka 3 dage gamle. Kalvedødelighed cirka 2 %
- Kalvene får 2 x 3,8 l mælk dagligt i 8 uger, hvor kalvene skal have fordoblet deres fødselsvægt
- Alle kvier selekteres efter genomiske tests
- Kælvningsalder 22 mdr. men Mitch vil hæve den til 23 mdr., da han har konstateret, at livstidsydelsen er 10.000 kg højere ved 23 fremfor 22 mdr. Mitch ønsker store dyr – en kvie skal gerne veje 750 kg før kælvning!
- Halvdelen af kvierne sendes på kviehotel hos Darren Yankee, hvor prisen er 2,22 \$ pr. dag, svarende til cirka 15 kroner.

Markbrug

- 1.000 acres (450 ha), heraf 400 ha med majs, lucerne, hvede og sojabønner. De sidste 50 ha: Lucerne
- Jordtypen er varierende, og der kan ikke vandes – der falder ca. 750 mm regn og 125 mm sne årligt
- Sædskiftet er typisk 4-5 års lucerne – no till majs – no till sojabønner (no till = ingen pløjning eller harvning inden såning)
- Lucerne udlægges i dæksæd af havre og gødes med kalium

Comfortable cows

– are as important as what you put in front of them. Although, one doesn't work without the other! /Mitch Breunig

Mystic Valley focuses on maximizing milk production through the use of high quality homegrown forages and cow comfort to provide a profitable business for future generations while trying to develop genetics that are in demand worldwide. /Mitch Breunig

Foto: *Mogens Stendal*

- Der tages fire slæt af lucerne – ved fem slæt vil lucernen være tilbøjelig til at udvintre
- Majs til helsæd dyrkes, hvor halvdelen er af 50 BMR (Brown Mid Rib) typen, der har høj NDF-fordøjelighed, men 15-20 % lavere udbytte og halvdelen af kernetypen med højere udbytte, men lavere NDF-fordøjelighed
- Majsfrø er GMO, men iblandet en mindre andel traditionelle frø
- Markarbejdet gøres med egne maskiner undtagen majsstøvning og mejetærskning af majs, sojabønner og korn samt udlægning af gylle, der pumpes ud til marken via fødeslanger
- Gyllen udbringes forår og efterår.

Økonomi

- Mælkeprisen har været lav gennem de seneste 4-5 år – mellem 14-17 \$ pr. Cwt, svarende til 2,09 til 2,54 kroner pr. kg. Pt. er prisen cirka 17 \$, svarende til cirka 2,54 kroner pr. kg), hvilket dækker produktionsprisen
- En stor del af mælken sælges på forhånd på kontrakt, så der opnås ca. 60 % dækning
- Der er 9 ansatte inkl. ejer, heraf flere fra Nicaragua. De ansatte får en årlig løn på 40-45.000 \$ (271.000 til 305.000 kroner).

Mitch oplyste, at han som 50-årig netop er blevet gældfri. Han har ikke planer om at ekspandere, men vil øge indtjeningen i eksisterende rammer, da ingen af hans børn er interesseret i at overtage. En ny stald ville i givet fald koste ca. 6.000 \$ (cirka 41.000 kroner) pr. årsko at opføre.

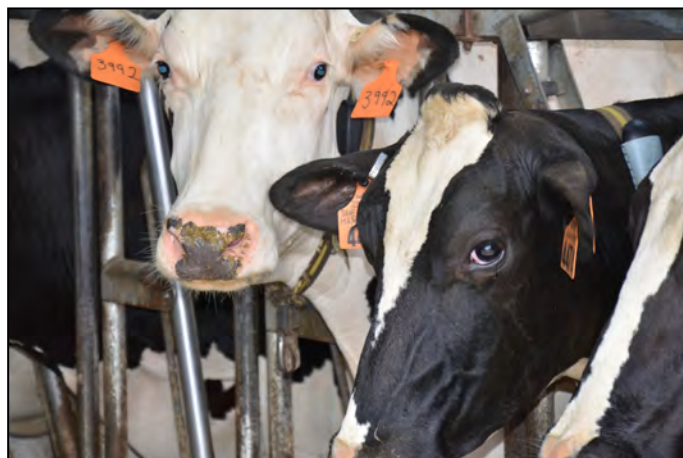

Foto: *Peter Hvid Laursen*

Om vinteren er gardinerne trukket for. Det bliver nemt under minus 20 grader C. i Wisconsin. Foto: Mette Thorhaug

Mange køer og høj ydelse kræver store mælketanke. Transport og leje af trailer koster seks øre pr. kg mælk
Foto: Mette Thorhaug

Foto: Peter Hvid Laursen

"Thanks, Mitch, for having us..." Mette Thorhaug overrækker et indrammet foto af Route 66 i Thy.
Foto: Peter Hvid Laursen

Echo-Y Farms

Darren Yankee

Kviehotel (heifer grower) for Mitch Breunig
S7909 Skyview Road, Loganville, WI 53943;
E-mail: echoy4@gmail.com
Tlf: +1 (608) 381-0656

Darren tog kontak-
ten til Amish-
folkene og arrange-
rede vores besøg
hos dem!

Foto: Mogens Stendal

Notater: René Søndergaard og Torben Spanggaard Frandsen

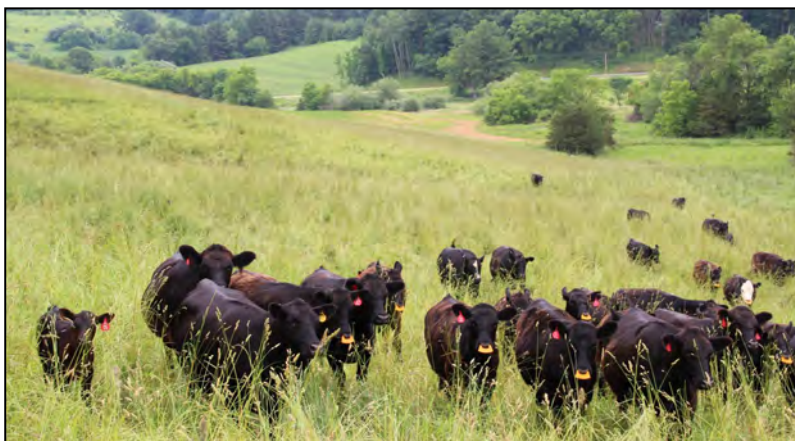
Kvægbrug

- Opdrætter kvier for Mitch Breunig
- Modtager kvier 2-3 uger gamle, retur ved 20-21 mdr.
- Betaling: \$2,22 pr. kvie pr. dag, cirka 15 kroner
- Mål om kælvningsvægt på 750 kg og kælvningsalder på 22 mdr. som indgår i afregningsmodellen
- Langs markene, hvor kvierne går, har Darren opsat et antal fuglekasser, hvor træsvale bygger rede. En træsvale æder hver dag cirka 8.000 fluer. Fluer stresser kvierne og kan forårsage Pinkeye, en form for øjenbetændelse hos dyrene
- Har kødkvægsbesætning med Black Angus (lille type) til at udnytte arealer, der ikke kan dyrkes
- Afgræsningen praktiseres som adaptive grazing management (tilnærmet holistisk afgræsning), hvor afgræsningen først starter når græsset er blomstret og dyrene forlader marken, når halvdelen af græsmængden er afgræsset – giver større tørketolerance i forhold til kort græshøjde
- Afgræsningsrotationen er derfor ca. 45 dage
- Til afgræsning bruges en blanding af timoté, hundegræs, rødkløver og lucerne. Har også prøvet med en blanding af sorghum, kløver, lucerne til slæt/afgræsning.

- Afgræsningsmarkerne har ikke fået gødning siden 2014
- Stort anlægsarbejde at få vandkar på alle folde (8.000 m vandslange gravet ned på ejendommen)

Markbrug

- Dyrker 520 ha med majs til helsæd og bioethanol, hvede og sojabønner
- Fokus på jordens frugtbarhed, cover crops på al ledig jord, praktiserer No-till / Conservation Agriculture (CA)
- Dyrker majs, hvede og sojabønner
- Sælger 70 % af høsten på kontrakter – 1-2 år forud

Små Angus'er, langt græs. Næsepladen er for at forhindre "mælkeran". Foto: Mette Thorhaug

Nogle af kvierne fra Mitch Breunig – på kviehotel hos heifer grower Darren Yankee. Den flok, der skal insemineres, kommer på stald hver dag for inseminering af kvier i brunst (inseminør kommer udefra), behandling før superovulation samt ilægning af embryoner. Foto: Peter Hvid Laursen

Echo-Y Farms
25 June · 🌐

Opslag på Facebook

Had a tour group come through today from Denmark. After the tour here we took them around Amish country and toured an organic Amish dairy cow farm, organic Amish dairy goat farm along with a cabinet shop. A good time was had by all.

R & G Miller & Sons

Miller jr.

1706 Country Road V, Columbus WI
53925 www.rgmillerfarms.com

E-mail: millerinc@frontier.com

Tlf: +1 (608) 825-6732

Notater: *Lars Bülow Skovborg*

- 400 Holstein køer, 10.000 kg mælk pr. ko, 3,9 - 4,3 % fedt og 3,1 % protein
- 600 hektar
- Otte familiemedlemmer plus seks medarbejdere
- Økologisk siden 1997, hvor de var en af de første bedrifter, der lagde om til økologi. Det tager tre år for markerne at blive økologiske og fire år for køerne. Der er ikke arealtilskud til økologi. Der skal laves gødningsplan for hver mark. Ellers ligner reglerne meget vores
- Mælken går til et andelsmejeri i LaFarge og markedsføres under et brand, Organic Valley.
- Har selv kvieopdræt, tyrekalvene bliver solgt, når de er cirka 3 måneder
- De krydser med Jersey og Fleckvieh
- Kalvene får byg og wrap-hø samt sutteflaske med mælk tre gange om dagen med otte timers interval
- Foldtyr til kvierne. Den skiftes hvert eller hvert andet år
- Køerne får wrap af lucerne, kløvergræs og silomajs. De toaster eget korn og sojabønner for at sikre foderkvaliteten
- Kvierne kælder ved 21-24 måneder
- Kostalden og malkeanlæg er fra 1990, kalvestalden er fra 2012
- Antibiotika ikke tilladt. Hvis et dyr skal behandles, bliver det straks solgt. De må bruge aspirin. Vaccination er tilladt
- Der malkes to gange om dagen
- De bruger selv alt, hvad de producerer på marken
- Sædskifte med lucerne, majs, sojabønner, majs og tritcale
- De strigler afgrøderne to gange og radrenser to gange i majs og sojabønner mod ukrudt
- 90 hektar omkring ejendommen bliver afgræsset. Det er kløvergræs, hvor de ved behov sår efter med engsvingel. Markerne bliver lagt om hvert 8.-10. år
- De afgræsser 150-160 dage om året, men kun om natten. Cirka 40 procent af køernes optag af tørstoffet er ved afgræsning

Foto: Mogens Stendal

Foto: Peter Hvid Laursen

Foto: Mogens Stendal

Foto: Mogens Stendal

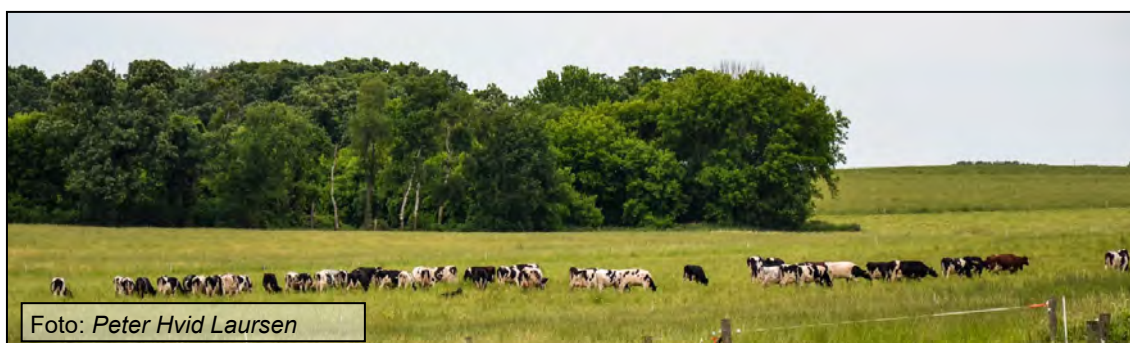

Foto: Peter Hvid Laursen

Frakørselsvogne med fordelervalser. Aflæsning foran ned i pølsepakkeren ovenfor

Amish dairy farmer

Joe Miller

S2587 Jessop Road, Laville, WI 53941

Ingen e-mail, ingen telefon

Notater: *Jens Overgaard*

- Certificeret økologisk bedrift med 140 acres (57 ha), 27 køer samt 6 heste
- En rigtig familiebedrift – i familien er der p.t. 7 børn, og der kommer formentlig flere til. Alle (over en vis alder) hjælper til på bedriften
- Alle børn løb rundt i bare fødder!
- Ud over landbrugsproduktionen fremstilles årligt seks traditionelle hestevogne til persontransport (buggy)
- Besætningen er en blanding af Jersey og Holstein. Joe oplyste, at ydelsen stort set var ens for køer af de to racer. Da værdien i mælken er knyttet til fedtindholdet, er der god økonomi i jerseykøer og besætningen bliver med tiden rent jersey
- Der bruges foldtyr (Jersey). Opdrættet afgræsser marker sammen med opdræt fra to naboer
- Køerne malkes to gange dagligt, og ydelsen er cirka 25 kg/ko/dag. Malkning er et familieprojekt. Det er håndmalkning, og p.t. malke Joe og hustruen samt tre af børnene. Børnene starter med at malke i 7-8-års alderen
- Mælken sælges til et privat mejeri og anvendes primært til osteproduktion
- Den økologiske status sikrer en god pris, \$ 25,50/Cwt. svarende til cirka 3,81 kroner pr. kg, hvilket er cirka 50 % over prisen for konventionel mælk
- Mejeriet sælger ikke mælken med noget Amish-brand – det blandes med anden økologisk mælk
- Det er lidt specielt, at køerne kommer i ny fold efter hver malkning

Amish-folkene ønsker ikke, der bliver taget billeder af dem. Foto: *Peter Hvid Laursen*

- Den sidst brugte fold afpudses, og hvis vejret er til det, bjærges det afpudsede græs – ellers efterlades det på marken
- Markerne tættest på stalden dyrkes med græs, øvrige arealer med majs, lucerne, ærter, hvede og tritiale
- Alt bliver til foder, suppleret med indkøbte mineraler
- Amish-folkene har ikke elektricitet. Der er dog dieseldrevne motorer til bl.a. køling af mælk, snitning af græs og andre ting.
- Maskinparken omfatter en Cash IH traktor fra 1970'erne – på jernhjul, dæk bruges ikke.
- Traktoren bruges kun som stationær trækraft. Markarbejdet udføres med de seks heste.
- Når der sås med den 4 rækkede John Deere majs-såmaskine, er alle seks hestekræfter i brug – ellers ofte fire ad gangen.
- Joe har en 'selvbinder' til høst af majs. Bundterne køres så hjem og snittes på en stationær snitter
- Sådan klarer man det, når der ikke må bruges 'kunstige' hestekræfter i marken.
- Der var dog en hestetrukket presser i maskinparken med påmonteret hjælpemotor til presningen.

Frodig køkkenhave.
Foto: *Mette Thorhauge*

Amish-hestekræfter.
Foto: *Torben Spanggaard Frandsen*

Foto: *Mette Thorhauge*

Vores chauffør, *Mark Johnson*, holder sækken til brugte skoovertræk.

Foto: *Mogens Stendal*

Amish goat farmer

Homer Miller, gift med Joes søster
Laville, WI 53941
Ingen e-mail, ingen telefon

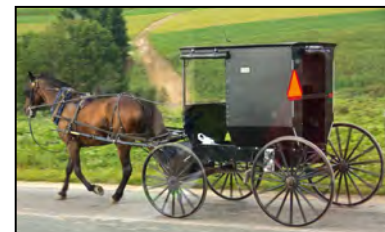

Foto: Mogens Stendal

Notater: Jens Overgaard

- Homer-familien har indtil nu fået 13 børn
- Familien producerer gedemælk fra 95 malkegeder og dyrker cirka 25 hektar
- Herudover et snedkerværksted, hvor der produceres skabe, kommoder, køkkeninventar m.m. – af imponerende håndværksmæssig kvalitet
- Homer dyrker det meste foder selv, men køber lidt mineraler, sojaolie og bønner til at supplere med.
- Pt. fire af børnene samt Joe og hustruen står for malkningen
- For gedemælk er der også et pænt tillæg ved at producere økologisk, 40-45 procent
- Gederne giver knap tre kg mælk/dag
- Mælken går til produktion af ost. Prisen er noget højere end for komælk – cirka 8,60 kroner pr. kg
- Med seks personer i sving kan malkning klares på godt og vel en time pr. gang (der malkes to gange dagligt)
- Produktionen af gedemælk startede for 23 år siden med 50 geder. Driften har været næsten økologisk gennem alle årene, og for nogle år siden besluttede familien at gøre det 100 procent økologisk
- Vi var heldige, at gederne var i stalden under besøget. De bryder sig ikke om regnvejr, og der kom en kraftig byge lige før, vi ankom.

Malkehøj til gederne. Foto: Peter Hvid Laursen

Gederne søger på stald, når det regner.
Foto: Peter Hvid Laursen

Amish-samfundet

- Der er 40-50 Amish-samfund i Wisconsin
- I området er der 75-80 familier, med omkring 10 børn pr. familie i gennemsnit (Joe har 230 fætre og kusiner)
- Joes farm var den første Amish-farm i dette område og p.t. er fem familier farmere
- Resten af familierne lever af andre erhverv, mange som håndværkere bl.a. med tømrer-/snedker-virksomhed
- Der er seks skoler i området. Til daglig tales tysk i familierne, men børnene lærer engelsk i skolen og har ofte lært det allerede før skolealderen
- Officielt forsørges børnene til de er 21 år, hvor de har lov at gifte sig. Giftealderen er nærmere 20 år i gennemsnit
- Den gængse opfattelse er, at Amish-samfundet er lukket med minimal 'samhandel' med omkringliggende samfund. Det er dog langt fra tilfældet for dette samfund.
- Mælken sælges, og der købes diverse hjælpestoffer til produktionen.
- De mange håndværkere arbejder også uden for Amish-samfundet – så der er en stor interaktion med resten af området

- Der indkøbes også en stor del dagligvarer, så det er således ikke alle fødevarer, der produceres derhjemme
- Der er fælles midler i Amish-samfundet til at betale for hospitalsophold m.m.
- Finansiering af gårdene foregår på 'traditionel' vis med brug af almindelige banker.

Set med vore briller oplevede vi nogle paradokser:

- Amish-folkene bruger ikke elektricitet, men afstår ikke fra at bruge diesel- eller benzindrevne motorer som hjælpemiddel
- Der må gerne være en traktor på farmen – men ikke på gummihjul, og den bruges kun som stationær trækraft
- Cykler bruges ikke, men de har i stedet løbehjul med en trædeplade, hvor pedalerne normalt er placeret.

Vi kan ikke overføre meget af det, vi så, til det, vi arbejder med derhjemme.

Men:

Et par meget spændende besøg, hvor vi fik indblik i en meget "anderledes" verden.

Crave Bros Dairy

Mark Crave & brødrene Charles,
George og Thomas
W11555, Torpy Road, Waterloo, WI 53594
www.cravecheese.com
E-mail: mark@cravecheese.com
Tlf: +1 (920) 253-7255

Notater: *Thomas Sandal Hansen*

Produktionsgrundlag

- De fire brødre Crave købte farmen i 1981, hvor der var 70 køer. Har udviklet sig meget siden
- Målet for køerne: "Koen skal præstere alt det, hun kan, uden vi skal hjælpe hende"
- Nu 2.100 køer – 1.900 malkende. Malker to steder – 1.300 køer og 800 køer
- Nykælvare og goldkøer er alle på hovedejendommen
- Tre malkninger på otte timer hver, så 24/7 malkning
- Ydelse pr. ko = 46 kg
- Celletal = cirka 100.000
- Udskiftnings cirka 33%
- Krydsningskalve sælges ved seks dage
- HF-kalve skal fordoble fødselsvægten inden otte uger
- En malker koster 13-15 \$/time (88-102 kroner) og arbejder 55 timer i ugen. Malkerne er typisk fra Mellem- og Sydamerika
- Har eget biogasanlæg og skruepresse. Spildvarmen bruges til at indtørre fiberfraktionen i gødningen (50 grader) og bruges som strøelse i sengebåsene. Hver 4. uge iblandes kridt
- Harmoniarealet er 1.600 hektar, hvoraf 1.300 dyrkes
- Dyrker helsædsmajs, lucerne, sojabønner og hvede
- Dyrker afgrøderne i sædskifte med no-till med maskinfællesskab med naboer
- Gødningsplanen laves på markniveau og afhænger bl.a. af markens hældning og afstand til vandmiljø
- Siden 2002 eget ostemejeri med 45 ansatte
- Produktionspris cirka 16,5 \$ pr. Cwt., svarende til cirka 2,47 kroner pr. kg. Via produktion af ost hæver de værdien til 20 \$ pr. Cwt mælk svarende til cirka 2,99 kroner pr. kg
- Ostemejeriet afregner til markedspris
- Online ostebutik, sender mandag til onsdag.

Specielle ting fra bedriften

- Ekstrem struktur, alle dage ens fra uge til uge, hvor bestemt aktivitet altid udføres på bestemt ugedag
- De bruger ingen sensorer, så meget lavteknologisk
- 20 kpi'er (key performance indicator) på produktionen hver uge, som sendes rundt til alle interessenter
- Velfærdsafdelingen er centrum af gården
- Biogasanlægget producerer strøm og strøelse af gylle, valle og foder. Strøelse med 40-50 % tørstof
- Gyllelagunens kapacitet er 45 mio. liter gylle
- Finansiering består af banklån til fast rente på 4-5%
- Tilbagebetaling på større investeringer på max. 10 år
- Banken står også for bogføring og rådgivning
- De følger op kvartalsvis på økonomi

Foto: *Mogens Stendal*

- Investering i ren sengeplads koster cirka 3.000 \$ (20.300 kroner). Inkl. malkeanlæg mv. 6.000-10.000 \$ (40.700 - 67.800 kroner)
- Alle afgrøder vejes ind i høst, tørstof tjekkes ugentligt
- Stor fokus på kvalitet
- Har maskinstation til alt
- Analyse af foder hver uge
- Har lagt en drænslange langs silovæggen for at føre overskudsnedbør væk fra ensilagen, og undgå "sur" ensilage i bunden
- Bruger mest muligt majs – lucerne dyrt at dyrke
- 200 \$ pr. ton tørstof i lucerne (5 ton/acre = 11.250 kg ts./ha) = 1,15 kr. / kg ts.
- 125 \$ pr. ton tørstof i majs (7 ton/acre = 15.750 kg ts./ha) = 0,52 kr. / kg. ts.

Mælkeproduktion

- Afsætter det meste af mælken gennem egen ostefabrik, som blev etableret i 2001
- Brunstsynchroniserer alle køer før inseminering
- Inseminerer alle køer cirka 65 dage efter kælvning
- Sæd af kødkvæg (Angus) til de dårligste 2/3 af køerne
- Genomisk test af alle HF-kvier
- Goldkøer opdelt i hhv. far-off & close-up hold med forskellig foderration, far-off med en anionic ration
- Kontrol af nykælvare 3, 5 og 10 dage efter kælvning
- Foderrationen består bl.a. af majshelsæd, lucerneensilage, bomuldsfrø, valle, mask
- Cirka 30 ansatte i landbruget.

Jo, kvaliteten er skam i orden! Foto: *Peter Hvid Laursen*

Foto: Peter Hvid Laursen

Drænslange i bunden af køresiloen

Foto: Peter Hvid Laursen

Mark Crave tog sig god tid til at vise rundt og forklare ...

Digester'en bøvser. Foto: Mogens Stendal

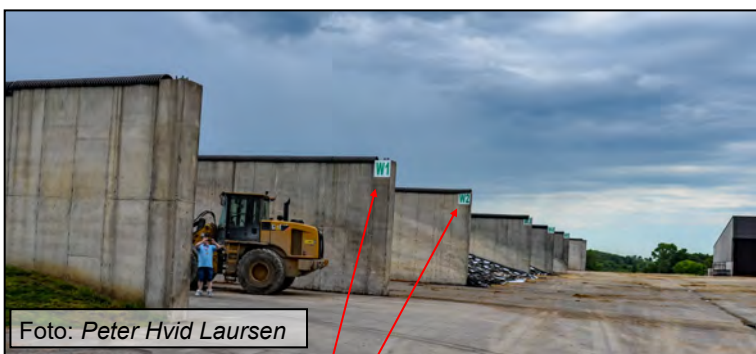

Foto: Peter Hvid Laursen

Crave Bro har styr på lokationen til fordel for lagerstyring

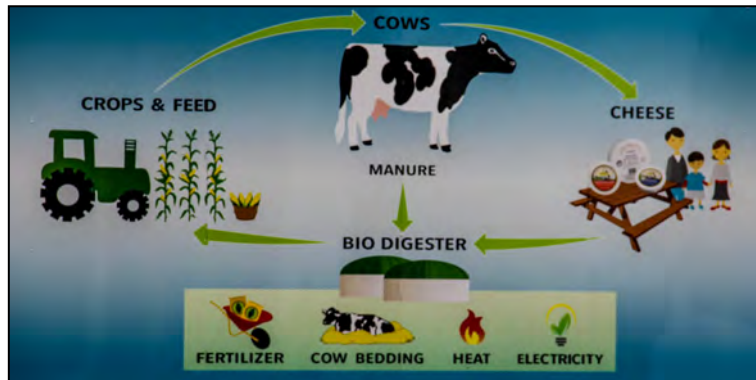

Foto: Mogens Stendal

Foto: Mette Thorhauge

Rosy-Lane Holsteins LLC

Daphne & Lloyd Holterman, Tim Strobel,
Jordan Matthew
W3855 Ebenezer Dr. Watertown, WI 53094
www.rosylane.com
E-mail: daphne@rosylane.com
Tlf: +1 (920) 988-6482

Notater: *Morten Spanggaard Pedersen*

Daphne & Lloyd Holterman købte Rosy-Lane i 1989. Selskabet ejer i dag otte hektar samt bygningsparcellen med 900 køer. Resten af jorden, 700 hektar, ejes fortsat af den Daphne & Lloyd. Der har startet et glidende generationsskifte, hvor de to unge overtager en fortsat større del af virksomheden. Overskuddet fordeles i nævnte rækkefølge, jordleje, løn, forrentning af kapital, resten fordeles ligeligt mellem de tre uanset ejerandel.

- Der arbejdes meget med genetik/avl. Tager gentest af alle dyr, hvilket kostede 300 kroner pr. dyr
- Der er solgt flere kalve for 700.000 kroner pr. stk. Sidste år blev de tre dyreste dyr solgt for samlet seks mio. kroner – et pænt bidrag til bundlinjen. De høje priser kommer på baggrund af genomiske værdier
- De inseminerer selv og anvender kønssorteret sæd.

Nøgletal fra stalden

- Der er fokus på kg mælk pr. kilo foder og pt. er resultatet 1,68 mod standarden på 1,48
- Der er ikke brugt antibiotika i besætningen de seneste 6,5 år. Alligevel er celletallet blot 150.000
- 4,5 øre pr. kg mælk til dyrlæge og medicin (450 kroner ved 10.000 kg. Gns. i Wisconsin er 1.340 kroner)
- Ydelse: 46 kg mælk pr. ko pr. dag
- Goldning 60 dage før forventet kælvning
- Mælken anvendes til osteproduktion
- Der malkes 23 timer i døgnet. Malkestalden er en 2*12. Der er lys under koen, det sikrer optimale arbejdsforhold
- Det tager 13 timer af fylde en mælketrailer
- Transport og leje af trailer koster seks øre pr. kg mælk
- Personalet er primært mexicanere, lønnen er 81-122 kr. i timen. Arbejdstiden er 65 timer pr. uge.
- Kælveafdelingen er bemandede 24 timer i døgnet
- Køerne kommer derind fire uger før forventet kælvning, de får samme foderration som malkende køer
- Kalvene får mælk tre gange dagligt de første to uger, derefter to gange dagligt til de er to måneder
- Kælvningensalderen for kvier er 22 mdr.
- Det koster ca. 13.000 kroner at lave en kælvkvie
- Stalden er fra 2007 og ekstrem bred. Der sidder 38 udsugningsventilatorer i den ene side, hvilket giver en anderledes luft i stalden
- Nykælvere har 90 % belægning, mens de øvrige malkende har 110 % belægning, hvad angår sengebåse. Der er fokus på levende vægt pr. m³ i stalden
- Byggeprisen er i dag ca. 27.000 kroner pr. koplads. For 12 år siden var det 17.000 kroner.
- Avler selv lucerne og majs. Tager normalt fire slæt i lucerne nogle gange fem
- Handler på futuremarkedet som en del af afdækningen af foder.

Fotos: *Mogens Stendal*

It isn't a matter of one person or one ingredient. Success comes from a functioning partnership of people, teamwork and strategic planning. *Daphne & Lloyd Holterman*

Foto: *Mette Thorhauge*

Smart detalje: Spotlamper på yverne under malkningen

Farming is an important part of our lives. Our families go above and beyond every day to produce healthy food for our consumers. *Daphne Holterman*

Foto: *Peter Hvid Laursen*

All we do is focus on letting the cow fulfill her natural ability to make milk. *Daphne Holterman*

Foto: *Mogens Stendal*

Billeder fra Rosy-Lane

Foto: Peter Hvid Laursen

Rosy-Lane har investeret i et fuld-automatisk siloanlæg til at opbevare kernemajs og sojabønner. De anslår en tilbagebetalingstid på 10 år, men Lloyd Holterman troede ikke siloerne ville blive fyldt i år, da mange majsmarker ikke ville blive modne til kernemajs

Foto: Peter Hvid Laursen

Foto: Torben Spanggaard Frandsen

Foto: Peter Hvid Laursen

Foto: Torben Spanggaard Frandsen

Lloyd Holterman: Welcome to Rosy-Lane Holsteins

Foto: Mogens Stendal

Statz Brothers Dairy

Troy Statz

5707 Co Rd VV, Marchall, WI 53559

www.facebook.com/pg/statzbrothers/about

E-mail: tstatz@statzbrothers.com

Tlf: +1 (608) 318-0992

Notater: *Morten Nyland Christensen*

Mælkeproduktion

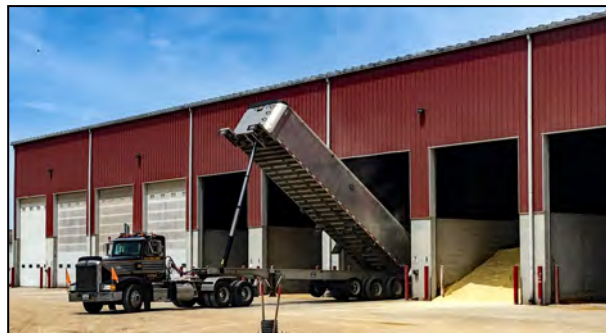
- 4.400 køer på to ejendomme, i alt 9.000 dyr
- 2.500 ha med sojabønner og grovfoder, 95 ansatte
- 49 kg mælk pr. ko pr. dag (Holstein) på den ejendom, vi besøgte, 43 på den anden med Holstein og Jersey
- Seks rækkes stalde med hældning på gulv. 36 meter brede, hvor den længste stald var 325 meter
- Isoleret tag, blæsere og sprinklere, der var aktive hver 15. minut
- Har brugt docking tails (kuperede haler) indtil for tre år siden, hvor det blev forbudt
- Bruger zinkchlorid i klovsbadet
- Alle dyr kælver på en ejendom, men de arbejder på at minere transport af dyr i fremtiden med en ny kælvningsafdeling. De vil gerne have Just-in-time kælvning, dvs, at koen først flyttes ind i dybstrøelsen, når kælvningen er i gang
- Kalve køres til Texas, når de er to dage gamle, og hvor de opdrættes, til de skal løbes. Kvierne flyttes da til en nabo, der står for inseminering og leverer kælvekvierne lige inden kælvning
- Pris for kalvepasning i Texas var 18 kr./dag inden fravæning og 16 kr./dag efter fravæning
- Fodrer 300 t om dagen fra deres blandecenter. En stor del af grovfoderet er opbevaret på den anden ejendom, men bliver kørt til blandecenteret om morgenen
- Der blandes en premix om morgenen
- Restfoder hos køerne bruges til kvierne
- Der bruges en Lely foder-indskubber
- Der var to chauffører, en blandemester og en manager til at styre fodringen
- Foderrådgiveren kommer to gange om ugen, og han styrer foderrationen.

Gyllehåndtering

- Fiberstrøelse, der bliver brugt direkte og uden tørring, hvilket kan være en udfordring om vinteren
- Har søgt om at sælge metan i stedet for at brænde det
- Gyllebeholder på 75.000 m³ – 5,4 m høj og 140 m i diameter
- Gyllen indeholder 8-10 N, 3-5 P og 13-16 K (formentlig i pounds per ton)
- Det meste af gyllen pumpes ud med eget udstyr, hvor der er kapacitet til 8 km, hvor det meste jord ligger. Dog er der 80 ha, som er cirka 24 km væk
- Når de kører gylle ud, tager de prøver hver dag.

Cost of production

- Mellem 2,51 og 2,56 kr. pr. kg
- De har formentlig en stor gæld, og det var svært at skabe likviditet til investeringer.

Fodersiloer udefra. Foto: *Torben Spanggaard Frandsen*

Foto: *Mette Thorhauge*

"Uldne" bomuldsfrø er en vigtig proteinkilde

Vi så næsten ingen skrabe anlæg, men mange manuelle løsninger. Foto: *Torben Spanggaard Frandsen*

Al avl vejes på brovægt. Foto: *Mette Thorhauge*

Billeder fra Statz Bros. Fotos: *Torben Spanggaard Frandsen*

325 meter lang kostald

I en 75.000 m³ gylletank er der også plads til en nedkørsel, så udgravning af bundfald lettes

Indtørret køgdning til strøelse i sengebåsene

Voegeli Farm

Bryan Voegeli

N7 190 State Road 69, Monticello, WI 53570

www.facebook.com/Voegeli-Farms-Inc-241962465900742/

E-mail: voegelibrownswiss1@tds.net

Tlf: +1 (608) 558-4796

Notater: *Peter Hvid Laursen*

Familien Voegeli var indvandret fra Schweiz og startede med Brown Swiss på ejendommen i 1895. Bryan er 5. generation, overtog bedriften i 1982. Hans søn, Christopher, er allerede med i den daglige drift, planlægning og strategi. Han bliver 6. generation på Voegeli Farm.

- Besætningen består nu af 260 Brown Swiss køer. Det er en 2-formålssrace, der stammer fra alperne i Schweiz, Østrig og Italien
- Populationen i USA er ret lille – ca. 35.000 stk. Derfor er det svært at opnå høj avlsfremgang, ligesom racen har en forholdsvis høj indavlsgrad
- Brown Swiss har højt proteinindhold i mælken, stærke lemmer med mørke kløve og tilfredsstillende malkeorganer. RDM i Danmark anvendte i 1970'erne og 80'erne Brown Swiss til blodfornyelse, blandt andet med sæd af tyre fra Voegeli Farm
- Kalve får 1 liter råmælk senest fire timer efter fødsel
- Der eksporteres råmælk til en betydelig merpris
- Bryan udfører selv kløvbeskæring – også for at kunne sætte ind her og nu ved behov
- Der drives cirka 400 hektar med lucerne, majs-helsæd, soja og hvede. Det, der ikke skal bruges i produktionen som hjemmeavlet foder, sælges
- Det meste foder forarbejdes hjemme, korn blander man selv. Der toastes hestebønner over 2-3 uger 24 timer i døgnet – opvarmes til 400 grader. Kornet kan høstes og håndteres med op til 25 % vand
- Udover hjemmeavlet foder, fodres med biprodukter – valle fra mejeriet og mask fra det lokale bryggeri
- Køer, der malke, får en foderration på 23 kg ts. pr. dag. Køerne har foderbord ude og inde hele året
- Goldkøer er på græs om sommeren
- Bygningerne er gamle – kostalden 100 år. Køerne malkes to gange dagligt i en dobbelt otte malkestald. Bryan vil ikke malke 3 gange i døgnet, da der også skal være tid til at kunne drikke en øl om aftenen...
- Ydelsen er 11.800 kg mælk pr. ko pr. år med et proteinindhold på 3,5 %
- Køerne er i gennemsnit 4,5 år ved udskiftning
- Bryans strategi er fortsat ikke at skulle vokse kvantitativt, men forsøge at skabe et marked for unikke produkter, for at få mere ud af det, man har
- Derfor er han investor i et privatmejeri, der producerer oste og yoghurt, og som han leverer mælken til. Produkterne sælges pt. i 30-35 lande og udløser en merpris på ca. 43 øre pr. kg mælk (til den del, der går til yoghurt). Priserne på kvæg er faldende i øjeblikket
- Levering til yoghurt stiller ekstra krav til mælkens kvalitet. Der er da også to forskellige mælketanke til afhentning af mælk, afhængig af om det er til oste- eller yoghurtproduktion. Celleretal max. 300.000
- Der er meget rent i malkestalden med bl.a. sider af rustfrit stål, meget skrappe malkerutiner. Mælken fra den enkelte ko kontrolleres i forbindelse med hver malkning. Ved afvigelse udtages en mælkeprøve,

Foto: *Mogens Stendal*

som de selv dyrker for hurtigt at kunne sætte ind med målrettet behandling

- Samtidig sendes en del af prøven til undersøgelse på et laboratorium Bryan mener, at den menneskelige overvågning bidrager med en hurtigere og bedre indsats end en robot til at overvåge og alarmere
- Ingen brug af mælkemålere, ingen aktivitetsmålere eller andet elektronisk isenkram. Al overvågning foregår manuelt
- Store udfordringer med gyllekapaciteten, der er for lille, derfor er man afhængig af at kunne komme af med gylle i løbet af vinteren også. Gylleproblematikken bliver også tænkt ind i sædskiftet
- Christopher interesserer sig for genomiske test
- Der har altid været et godt familiemæssigt forhold omkring generationsskifter på bedriften.

Foto: *Mette Thorhauge*

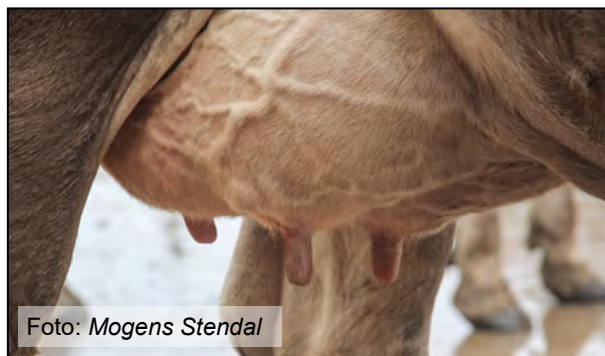

Foto: *Mogens Stendal*

Foto: *Peter Hvid Laursen*

Billeder fra Voegeli Farm Fotos: Mette Thorhauge

Opsamling foran malkestalden i den 100 år gamle kostald.
Øverst på jernstolperne er skinner til drivbom, der hjælpe køerne frem til malkning

Kalveytter – her er ikke krav om, at kalvene skal kunne røre hinanden eller krav om bund under hytterne

På loftet over den gamle kostald er indrettet en gildesal. Bryan Voegeli serverede forfriskninger

Next Generation Genetics

Ben Brancel, tidligere landbrugsminister
W7842 State Road 23, Endavour, WI 53930
E-mail: brancelangus@gmail.com
www.nextgenerationgenetics.com
Tlf: +1 (608) 617-2223

Notater: Mette Thorhauge og Mogens Stendal

- Ben Brancel har været aktiv i politik i mange år. Han er republikaner, men alligevel ikke imponeret af nuværende præsident, Donald Trup – helt i tråd med, hvad en del andre værter gav udtryk for. Men, som blandt andet Lloyd Holterman, Rosy-Lane, sagde: Præsidenten er uberegnelig og upålidelig, men han har også gjort noget godt for vort land
- Ben Brancel var landbrugsminister i Wisconsin i to omgange, 1997-2001 og 2011-2017. Han stod på mål for, at regeringen aldrig indførte tiltag eller ændrede vilkårene for erhvervet, hvis man forinden ikke havde en videnskabelig og faglig sikker dokumentation for effekten af det planlagte
- Er 5. generation på ejendommen, der nu ejes af sønnen Tod, som er veterinær. Ben Brancel og fru Gail ejer, helt eller delvist, nogle af dyrene
- I alt 115 hektar, der drives med majs samt græsmarker til afgræsning og hø
- Malkekøer til 1990. Herefter fornem avlsbesætning med Angus, indtil sønnen Tod i 2005 fik den berømte Herefordavler, Steve Merry, som svigerfar. Det blev starten på Hereford på ejendommen
- I dag består besætningen af 15 Angus-, 30 Herefordkøer samt 25 recipienter. Tod står selv for alt vedrørende ET i besætningen og i andre besætninger. Han står for cirka 3.000 ægtransplantationer om året
- Next Generation Genetics sender lovende tyrekalve på individprøve hos Midland Bull Test i staten Montana, hvor der årligt afprøves 1.100 tyrekalve af alle racer
- Såvel i 2018 og 2019 havde de den bedste Hereford
- Vigtigt i besætningens avlsarbejde: Høj foderudnyttelse, god reproduktion, gode moderegenskaber samt problemfrie køer
- Som avlere tager ejerne ansvaret for at fjerne "uønskede egenskaber" samt hos det enkelte dyr at spotte egenskaber, der ikke lever op til standarden
- Dyrene går ude hele året, men køerne er på stald, når de kælver. Holder nu årlig auktion sammen med svigerfar Steve Merry, MGM Polled Hereford, tilsammen cirka 45 dyr hvert år.
- I 2019 er auktionen fastsat til den 13. oktober.

Foto: Mogens Stendal

I landbrugsministeriet er der en væg med billeder af alle ministre gennem tiderne. Naturligvis også et billede af Ben Brancel. Foto: Peter Hvid Laursen

Vi blev budt indenfor til en forfriskning, mens Ben Brancel i en god times tid fortalte fra hans tid som landbrugsminister samt hans syn på den aktuelle, politiske situation. Foto: Peter Hvid Laursen

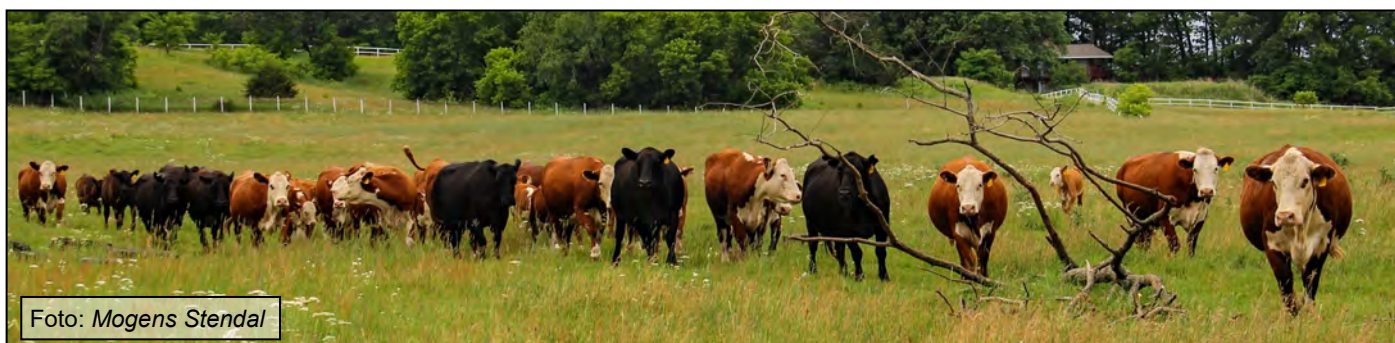

Foto: Mogens Stendal

Henry Farms, LLC

Liz & Joe Henry

7790 Patton Rd, Dane, WI 53911

www.henryfarmsllc.com/index.php

E-mail: lah7809@gmail.com

Tlf: +1 (608) 846-4112

Notater: *Mette Thorhauge*

Joe Henrys far startede på stedet med malkekøer, men økonomien gik ikke alt for godt. Joe var rejst til byen for at uddanne sig. Han blev 'kaldt hjem' for at skulle rede gården. Efter et møde om produktion af bourbon var han fast besluttet på, at det var, hvad han ville lave på Henry Farms.

I 2009 udleverede universitetet i Madison 1.200 røde majsfrø til Joe. Det tog ham fire år at få opformeret frøene, så der kunne laves bourbon. Den originale majs sort er fra 1939 og har et udbytte svarende til 1/3 af andre sorter. Det giver den ønskede opkoncentrering af smagen.

Destilleringsudstyr er dyrt, og myndighederne udsteder mange regler, der skal følges. De er 45 producenter, der er gået sammen om et destilleringsfællesskab. Henry Farms har fundet sit leje, hvor de med destilleringen og tønderne (samt opbevaring af tønderne) får mest mulig smag. Kunsten er at bourbon'en under destilleringen ikke bliver for stærk, for så skal der for meget vand i.

Produktionen af Bourbon er langsommelig og krævende. Der er hele tiden en kæmpe usikkerhed om, hvordan slutproduktet er om 5-10 år. Dertil kommer usikkerheden omkring efterspørgslen. Joe styrer selv frigivelsen af sine produkter. Det er vigtigt at holde pladsen på markedet. Strategien er at servicere hjemmemarkedet først. En eventuel udvidelse kan komme senere.

Henry Farms driver i dag 800 hektar. Deres bourbon bliver lavet på 60 % majs, 14 % hvede (sødt), 14 % rug (tørt) og 12 % malt. De fleste bourbons er lavet på alene tre kornsorter.

De forskellige tønder lavet af det samme produkt, kan ende med at blive meget forskellige. Lige nu er det spændende, hvad den optimale lagringstid er. Hvor mange tønder er der så tilbage på det tidspunkt?

Take home message

Selve bourbonproduktionen ved jeg ikke hvor mange, der går hjem og kopierer. Det er altid inspirerende at høre om en virksomhed, der som denne er startet på et usikkert grundlag, men med en passioneret ejer har fået noget fornuftigt stablet på benene.

Langt de fleste af vores landmænd producerer forholdsvis traditionelt og afsætter gennem rimelig sikre afsætningskilder. Har landmanden drive, mod, flair og måske allerede nogle potentielle samarbejdspartnere, synes jeg det er spændende at tænke i en alternativ produktion, hvor der forhåbentlig kan opnås en merpris.

Fotos: *Mogens Stendal*

Foto: *Mogens Stendal*

Foto: *Peter Hvid Laursen*

Sådan går du ombord i en god bourbon eller en god rødvin:

- ◆ Duft for oven i glasset – længst væk fra dig selv
- ◆ Duft for neden i glasset, tættest på dig. Mærk forskellen
- ◆ Duft med højre næsebor
- ◆ Duft med venstre næsebor
- ◆ En lille tår rundt i munden lammer smagsløgene
- ◆ Derefter en større tår. Smagen er nu komplet
- ◆ Eventuelt en dråbe destilleret vand eller to i glasset. Smagen opleves nu anderledes
- ◆ Nyd så de gyldne dråber!

Foto: *Mogens Stendal*

Foto: *Mogens Stendal*

Renk Seed

Jeff Renk

6809 Wilburn Road, Sun Prairie, WI 53590

www.renkseed.com

E-mail: jeff@renkseed.com

Tlf: +1 (608) 837-7351

Notater: *Preben Tang Andersen*

- Jeff Renk er 4. generation i firmaet, der fremavler og forædler frø af majs og sojabønner
- Forhandler lucernefrø
- Primære kunder er mælkeproducenter i de nordlige stater i USA
- 25 sælgere ansat. Sælgerne prøver at være tæt på kunderne, så de kan servicere dem hurtigt og godt
- Driver ca. 1.000 ha med fremavl. Derudover har de en del dyrkningsaftaler hos farmere, der dyrker frø for dem. I 2019 har de desuden aftaler med farmere i Argentina for at få frø nok til den kommende sæson, eftersom deres egen avl forventes meget reduceret pga. vejrliget
- Majsfrø bliver i USA dels leveret i sække med 80.000 frø per sæk eller i kasser, der er specielt udviklet til at håndtere frøene. Kasserne havde været en større investering (cirka 27 mio kroner). Farmeren betaler 4.400 kroner i pant pr. kasse. Renk Seed investerer i kasserne og firmaet sørger for rengøring
- Markedsfører cirka 25 majssorter. Cirka 85 procent af majsfrøene i USA er frø med GMO-egenskaber (GMO = genmodificerede organismer). Resistens mod Roundup er en eftertragtet GMO-egenskab (trait) hos afgrøderne. Hos majs er der også traits for skadevoldere som majshalvmøl og rodorm. Pioneer sad på ca. 50 % af markedet inden genteknologien, men var i starten tilbageholdende med at bruge teknikken. Det betød, at Pioneer mistede markedsandele, og i dag sidder de på cirka 25 procent
- Majsfrøene bliver sorteret i fire kategorier: rund/flad og lille/stor. Anbefalingen er flade frem for runde frø, eftersom et fladt frø er bedre beskyttet mod skader. Desværre er det meste såudstyr bedst til at håndtere runde frø
- Jeff Renk ser to årsager til, at kunderne køber frø hos Renk Seed:
 1. Har langt flere data på deres sorter end andre
 2. Tæt på kunderne – bl.a. med et stort antal sælgere

De-tasseling er den proces, hvor planteforædleren fjerner hanblomsterne (tassel) hos den majsplante, der skal lave frøene ved fremstilling af hybridmajs.

Forædleren sår fire rækker af disse "mor"-planter, så en række med "han"-planter til at levere pollen.

Hanblomsterne i de fire "mor"-rækker fjernes (kastration = de-tasseling) for at undgå selvbestøvning, og 99,5 procent skal være helt fjernet. Det sker i to tempi, først maskinelt, de sidste med håndkraft.

Når pollen fra den femte række har bestøvet de fire rækker, fjernes "hanrækken", se foto →

Foto: *Mogens Stendal*

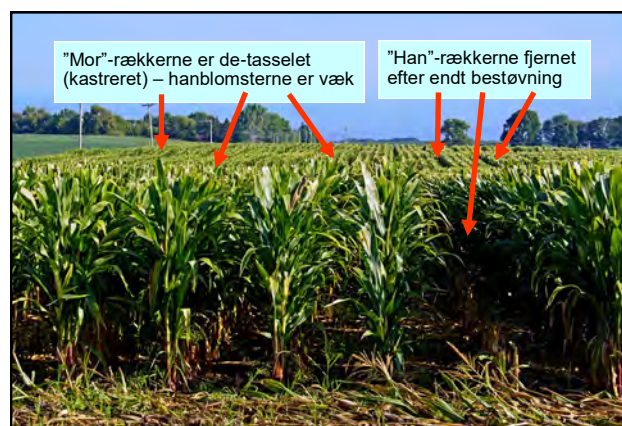
- Dyrkningsmæssigt er timingen ekstrem vigtig ved forædling af majsfrø. Er tiden inde for de-tasseling, skal det ske "i dag" og kan ikke vente til "i morgen"
- Frøene høstes i hele kolber af to årsager:
 1. Kan høste dem lidt før og derved undgå frostska-der
 2. Kan høste mere skånsomt end en mejetærsker og derved reducere skader på frøene
- Efterfølgende tørring, rensning osv. sker med så stor grad af automatisering som muligt, da det er svært at skaffe kvalificeret arbejdskraft i Wisconsin.

Foto: *Mette Thorhaug*

Foto: *Peter Hvid Laursen*

Arkivfoto fra Renk Seed. Foto: *Mogens Stendal*

US Dairy Forage Research Center

1925 Linden Drive, Madison, WI 53706

www.ars.usda.gov/

John Grabber

E-mail: john.grabber@ars.usda.gov

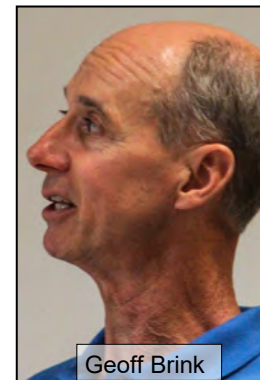
Tlf: +1 (608) 509-3499

Geoff Brink

Tel: +1 (608) 890-0052

John Grabber

Geoff Brink

Fotos: Mogens Stendal

Notater: Torben Spanggaard Frandsen

US Dairy Forage Research Center er en del af University of Madison-Wisconsin. Her gennemføres forsøg med dyrkning og fodring med grovfoder. Vi fik et indlæg vedr. afgræsningssystemer i Wisconsin og et indlæg vedr. undersåning af lucerne i majs.

Afgræsningssystemer (Geoff Brink)

- Formålet med forsøgene var at undersøge merudbyttet ved isåning afhængig af management
- Forsøgene viste, at isåning havde ingen/marginal effekt når landmandens management af marken var uændret – kun ved optimeret management (gødsning og herbicider) gav isåning en positiv effekt
- Generelt afgræsser meget få besætninger i WI, og den anbefalede afgræsningshøjde (10-15 cm) er markant højere end i DK.

Undersåning af lucerne i majs (John Grabber)

- Formålet med projektet var at demonstrere, hvordan lucerne kunne etableres i majs, så udlægsåret med lavt udbytte i lucerne undgås, samt minimere risikoen for jorderosion i vinterhalvåret
- Forsøgene viste, at det kunne lade sig gøre, men krævede, at lucernen blev vækstreguleret og behandlet med fungicid, idet den dermed var mere skyggetolerant og modstandsdygtig over for patogener
- Forsøgene viste også sortsforskelle i lucerne, men sortsforskelle i majs var ikke en del af projektet
- Majsstubbene gav udfordringer i de efterfølgende slæt af lucerne.

Høj produktion kræver planlægning og styring samt grovfoder har høj kvalitet, her hos Crave Brothers. Foto: Mette Thorhauge

Sidst i juni 2019 var langt fra al majs sået i Wisconsin pga. vedvarende nedbør. Foto: Mogens Stendal

Ved afslutningen på hvert besøg sagde den notatansvarlige tak fordi, vi måtte komme og for det, vi havde set og hørt. Mette Thorhauge overrakte en erkendtlighed – som regel et indrammet foto med et typisk motiv fra Thy, nogle gange Route 66 i Thy. Foto: Mogens Stendal

Arlington Agricultural Research Station

Professor Dr. Joe Lauer

N695 Hopkins Road, Arlington, WI 53911

www.corn.agronomy.wisc.edu/

E-mail: jlauer@wisc.edu

Tlf: +1 (608) 263-7438

Notater: *Michael Riis*

Arlington forsøgscenter blev grundlagt i 60 rene og råder over cirka 950 hektar. Tidligere blev der lavet forsøg på arealer hos landmænd. Der er syv sådanne forsøgsstationer i Wisconsin.

- Forsøgsstationerne er uafhængige af politiske interesser og har derfor et godt forhold til landmænd. Instituttet tilbyder gratis rådgivning til landmænd. Denne del af aktiviteterne er offentlig finansieret. Landmændene kan øjensynligt få al den rådgivning de efterspørger. Forsøgsaktiviteten betales af firmaer der ønsker at få afprøvet en sort. Der samarbejdes med kemifirmaer, som ønsker at få afprøvet løsninger mod betaling
- Der er 30.000 parceller i Wisconsin. Der er 1.300 sorter på sortslisten i Wisconsin. Der laves forsøg med majs både til ensilage og modenhed samt forsøg med sorter/arter til bioethanol. Det koster 2.700 kroner at få afprøvet en sort. Der dyrkes ca. 2 mio. ha majs i Wisconsin, 75 % til modenhed og 25 % til ensilage. I år vil bliver det lidt anderledes pga. sen såning
- På forsøgsstationen er der 30-60 år gamle sædskifte og gødningsforsøg. Det har været en svær opgave at holde fast i disse permanente forsøg, da bevilninger typisk er 3-5 årige
- Der er mange traktorer på forsøgsstationen. De lejes af traktorsælgere for 1 \$ pr. år
- Vi ser forsøgsudstyr, og i marken ser vi forsøg med jordbehandling samt samdyrkning af majs og lucerne. Mange arter af efterafgrøder og kombinationer afprøves
- Mikroflora og kulstofindhold undersøges efter forskellig jordbehandling og i forskellige sædskifter
- Der er kørt no-till og alm. jordbehandling på samme areal siden 1986. Jord med alm. jordbehandling har sat sig ca. 15 cm i forhold til no-till. Vi kunne se forskellen med det blotte øje
- Der praktiseres no-till på 20-25 % af arealet i Wisconsin.
- Der udgives et sortskatalog hvert år i ca. 100.000 eksemplarer. Af ca. 500 afprøvede sorter er det forsøgsvirksomhedens mål at udpege de 20 % bedste.
- Udbyttetigning i kernemajs er nogle steder i USA stagnerende, hvorimod der i andre stater er udbyttetigninger på 3-4 bushels/ acre/ år. Udbyttetigninger i ensilage er generelt mindre, hvilket skyldes at forædling primært er rettet mod kerneudbytte. I ensilage forædles der imod højere udbytte, mere energi, lavt fiberindhold og højt proteinindhold. Joe efterlyser forædling der fokuserer mere på foderkvalitet.
- Et godt udbytte i Wisconsin ligger på 30-35 t grønmasse /acre med 55% ts. (40 t tørstof/ha),
- En af de ting, der flytter sig over tid, er stigende plantetal. Til kernemajs anses 98.000 planter pr. ha for optimalt ved konventionelt og 86.000 planter ved økologisk dyrkning.

Foto: *Mogens Stendal*

- Mht. majs til ensilage er de tilsvarende plantetal på hhv. 120.000 og 112.000 planter pr hektar
- Forsøg med rækkeafstand har vist højere udbytter ved 37 cm end ved 75 cm
- Omkostninger til dyrkning er 700-750 dollar ved kernemajs og 100-200 mere for ensilagemajs
- Tendensen i Wisconsin mht. foder går i retning af mere majs og mindre lucerne
- Majs til ensilage har to toppe mht. foderkvalitet. Lige før blomstring, og når hele planten har 30-35 % ts. I år kan det blive aktuelt at høste mere majs før blomstring pga. årets specielle dyrkningsforhold
- Som i DK er der fokus på stubhøjde ved høst, for at opnå den gode foderkvalitet.

Sojabønner. Foto: *Mette Thorhaug*

GMO står for *Genetically Modified Organism*

- GMO er levende organismer, hvis DNA er blevet ændret – ofte ved via bioteknologi at have tilføjet et gen fra anden art/organisme med det formål at tilføre den ønskede egenskab
- Den pågældende plante/individ "beholder" efterfølgende den tilførte egenskab i arvemassen
- I USA er der otte afgrøder, hvor frøene kan være "beriget"/ændret via GMO: Majs, bomuld, sojabønner, canola (raps), lucerne, sukkerroer, papaya og squash
- Resistens mod Roundup er en eftertragtet GMO-baseret egenskab hos afgrøder
- Desuden findes resistens mod plantesygdomme og skadedyr
- 85 procent af udsåede majsfrø i USA er GMO.

Joe Lauer om GMO-egenskaber (traits):

- * Buy the traits you need
- * Traits do NOT add to yield
- * Traits protect yield.

Arlington Agricultural Research Station

Professor Dr. David Comb

N695 Hopkins Road, Arlington, WI 53911

www.dysci.wisc.edu/faculty/dave-combs/

E-mail: dkcombs@wisc.edu

Tlf: +1 (608) 263-3308

Notater: *Torben Spanggaard Frandsen*

- Før 1980 dyrkede man lucerne i blanding med timoté og hejre, men ensileret efter skridning, så kvaliteten var for dårlig, og man anbefalede at droppe iblanding af græs
- Nogle er begyndt at iblande græs i lucerne igen for dels af opnå større udbytte i udlægsåret og kunne udnytte husdyrgødning gennem sommeren
- De afprøver/anbefaler blandinger med 30-35 pct. strandsvingel eller hundegræs sammen med lucerne for at opnå en tørketolerant blanding
- Andelen af græs/lucerne udgør typisk ca. 20 pct af tørstof, så rationerne er meget stivelsesrige med hyppig forekomst af vomacidose og laminitis

Arlington University Dairy

Manager Hattie Weismann

N695 Hopkins Road, Arlington, WI 53911

E-mail: hattie.weissmann@wisc.edu

Tlf: +1 (608) 957-5298

Notater: *Preben Tang Andersen*

- Staldanlægget er delt i to stalde. Stald 1 med traditionelt foderbord og stald 2 med foderkasser
- I stald 1 kan der holdopdeles ned til 8 køer per hold. Fodertildeling måles således holdvis – dvs. man afvejer foderet ved fodring minus evt. foderrest
- I stald 2 er der foderkasser der kan oplyse, hvilken ko, der æder ved kassen, hvor koen er, hvor meget den æder. I stald 2 kan der således gives et præcist billede af den enkelte kos foderoptag
- Malkestalden er indrettet med mælkemålingsudstyr. For at sikre valide data fra disse mælkemålinger har man 3 supervisor ansat. Tre supervisere skal sikre, at malke rutinerne er så ens som overhovedet muligt, ligegyldig hvem malderen er
- På Research Centeret laver man genomisk test på alle dyr. Info derfra anvendes blandt andet til at lave avlsplan, hvor man inseminerer de 25 procent ringeste med Angus
- Dyrene havde øremærker, der kan måle drøvtygning. Se mere på www.smartbow.com
- Ved kalvehytterne anvendte man sand som strøelse om sommeren og halm om vinteren. Kalvene går i hytter hele året rundt, hvorfor de også anvender kalvejakkert om vinteren
- Pt. har de forsøg om socialadfærd blandt andet ved opstaldning af kalvene alene hneholdsvis parvis. Derudover afprøvning af forskellige narresutter
- Forsøgene omkring opstaldning følges efter fravæning i forhold til tørstofoptag.

Foto: Mogens Stendal

- Anbefalet høsttidspunkt for helsædsmajs og lucerne var hhv. 38 og 36 % NDF, fremfor tørstofindhold
- På universitetet arbejder de med en NIR-kalibrering til bestemmelse af TTNDFD (Total Tract NDF Digestibility), som svarer lidt til vores iNDF, da fokus i Wisconsin ellers er på stivelsesudbytte.

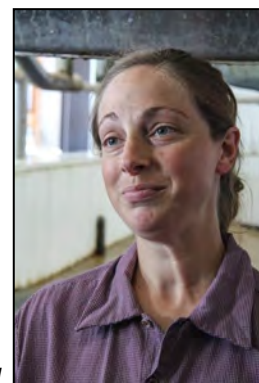

Foto: Mogens Stendal

Foto: Mette Thorhauge

Foderkasser til automatisk registrering af foderoptagelse i forsøg. Kasser, som vi kender dem i Danmark

Foto: Peter Hvid Laursen

Besøg i landbrugsministeriet

Department of Agriculture, Trade and Consumer Protection

Afdelinger i ministeriet:

Agricultural Development: Markedsfører statens produkter og tilbyder farmere rådgivning til markedsføring

Agricultural Resource Management: Ressourcer og fødevarer sikkerhed

Animal Health: Sundhedskontrol hos husdyr

Food Safety: Kontrol med blandt andet tilsætningsstoffer til fødevarer

Management Services: Ministeriets interne service-team

Trade and Consumer Protection: Handel og forbrugerbeskyttelse.

- Landbrugsministeriet har 600 medarbejdere. Ministeriet kontrollerer blandt andet fødevarer og dyr, der flyttes på tværs af staterne
- Der er i Wisconsin 7.600 mælkeproducenter samt 1.200 ostemejerier, der producerer 600 forskellige oste
- Tilsyneladende er fødevarer reguleret på niveau med danske standarder. Blandt andet må det maksimale tankcelletal ikke måtte være over 750.000. Gennemsnittet for Wisconsin er cirka 250.000
- Der er ikke krav om at oplyse antal dyr på ejendommen, men der skal registreres hvilke slags dyr man har
- Visse kvægsygdomme er anmeldelsespligtige
- Kreaturer skal ikke have øremærker, med mindre de sælges

- Salg af dyr skal ikke registreres, men man skal vide, hvor man har solgt eller købt dyr
- Der er ikke krav om at oplyse antal dyr på ejendommen, men der skal registreres hvilke slags dyr, man har
- Tilsyneladende er fødevarer reguleret på niveau med danske standarder
- Der er stor forskel på Californien og resten af staterne med hensyn til regulering af bekæmpelsesmidler (Californien har de strengeste regler)
- Der er advokater, der på tv reklamerer for, at de kan hjælpe med at vinde en retssag, hvis man mener, at en sygdom skyldes for eksempel Round-up
- De regler, som staten Wisconsin sætter for bekæmpelsesmidler, kan de enkelte kommuner ikke stramme op på
- Bøden for at sprøjte ulovligt er 500 dollars og er ikke reguleret i mange år. Ved overtrædelse bliver der lavet en rapport. Den kan en forurettet part få adgang til og bruge i en eventuel retssag
- For nogle afgrøder er der nul-tolerance med hensyn til fund af et bekæmpelsesmiddel. Ved fund af en restkoncentration er der krav om, at afgrøden ikke indgår i fødekæden
- Landmanden tegner ofte en forsikring mod vinddrift,
- Der er regler for udbringning af gylle på arealer med fald og sne. Dog er der ingen regler for tilførsel af kunstgødning.

Rejselederen takker Enrique Gandara.

Foto: Mette Thorhauge

Folk fra ministeriet informerede os, fra venstre: Vicelandbrugsminister *Randy Romanski* bød velkommen, *Enrique Gandara* var meget behjælpelig med kontakter og andet, *Mark McCloskey* fortalte om sprøjtereguleringer i landbruget, *Steve Ingham* fortalte om fødevarer sikkerhed og osteproduktion, *Darlene Konkle* fortalte om dyresundhed.

Fotos: Mogens Stendal

The Dane County Farmers' Market

On the Capitol Square Downtown Madison

2 E Main St, Madison, WI 53701

Foregår fra klokken 0600 til klokken 1400 hver
lørdag fra midt-april til tidlig-november

Notater: *Mogens Stendal*

- Vi besøgte markedet lørdag morgen, inden vi satte kursen mod Chicago
- I dag USAs største farmer marked med alene lokale producenter
- Inspireret af Europa startede markedet i Madison i 1972
- Det er fortsat et krav, at varer til salg er produceret i Wisconsin
- Markedet afholdes på torvet (square) foran Wisconsin State Capitol
- Tilsvarende marked holdes onsdag formiddag på anden lokalitet i Madison
- Lørdags-markedet besøges typisk af 20.000 mennesker. Alle går samme vej rundt forbi boderne. Der er "tæt trafik"!
- Cirka 275 handlende er medlem af en forening, der står for markedet
- Medlemmerne betaler en afgift og har så ret til at opstille deres boder
- Alle medlemmer kan opstille en bod. Alle kommer ikke hver lørdag. Man skal ikke på forhånd melde sin ankomst. Man kommer bare, hvis...
- Hver lørdag er der typisk 150 boder/handlende
- Jeg talte med en handlende, der havde 1½ time på landevejen fra hjem til markedspladsen (tilsvarende den modsatte vej). Den pågældende bekræftede, at det er en god forretning at sælge på Farmers' Market
- De handlende sælger typisk frugt, grønsager, blomster, kød, ost, nødder og andre specialiteter.

Foto: *Mogens Stendal*

Foto: *Mette Thorhauge*

Foto: *Mogens Stendal*

Foto: *Torben Spanggaard Frandsen*

20.000 forbrugere går hver lørdag langs boderne, disciplinerede, i samme retning. Foto: *Torben Spanggaard Frandsen*

A long trip but much seen by Danish Farmers

The group of 17 Danish farmers and agricultural advisors landed in Chicago on Sunday June 23 to begin a whirlwind tour of Wisconsin farms and agribusinesses. The group were winners in a competition among regional agricultural advisory (Extension) Centers in Denmark aimed at developing the best plan to improve the outcome of both forage production and dairy production.

The group was led by Mogens Stendal, a retired national agricultural advisor who was well-known in the dairy cattle world (Jerseys) and has visited the U.S. many times.

Farm visits

On Monday the group began visiting dairy farms with a stop at Mitch Breunig's Mystic Valley Dairy at Sauk City where they viewed the near 500 cows and talked with Mitch. They then moved on to Echo-Y at Loganville, where the Mitch's heifers are grown.

In the afternoon the group visited an Amish farm near LaValle.

The first tour stop on Tuesday was at Crave Brothers, Waterloo, where they viewed one of the outstanding diversified dairies (2,000 cows and the nationally known Crave Brothers Cheese factory). In the afternoon they visited the also very well known Rosy-Lane Dairy owned by Lloyd and Daphne Holterman and partners Tim Strobel and Jordan Mathews and their 950 cows with a 32,000 pound herd average.

Wednesday began with a stop at Renk Seed, near Sun Prairie, one of the few remaining family-owned, independent, seed production and marketing companies in the Midwest.

Erling and Henrette Futtrup (front), who milk 230 cows with four robots and farm 600 acres, enjoy ice cream while listening to the Sassy Cow story. JOHN ONCKEN

Saw 2,400 cows

Then it was on to Statz Bros. Farm, Marshall, where they saw and toured the B-Farm operation where some 2,400 cows are housed in three 800-cow free stall barns and milked three times a day in a double 50 parlor. Note: There are another 2,000 cows at the original home farm nearby. You will remember this site hosted Farm Technology Days four years ago and as recently announced will host the annual Farm Tour Concert on Sept. 26 with over 20,000 visitors expected to gather at that same site in the same field.

Of course, the visitors saw the manure digester and a commodity shed of immense size. They were led on the long walk through the facilities by Troy Statz and office

Ved et par besøg var vi ledsaget af John Oncken, en (ældre) journalist fra landbrugsmagasinet *Wisconsin Farmer*. Under planlægning af turen havde Mogens Stendal kontakt til Oncken og vækket hans interesse for at møde os. Det kom der en artikel ud af i *Wisconsin Farmer* den 5. juli 2019.

Foto: Mette Thorhauge

manager Amanda Jolma. I had a few moments to talk with Joe Statz, another of the owners, who said they still have 500 acres of corn not planted (of a 5,000 acre total) as of June 26.

Lots of ice cream

The group stopped for a pizza lunch at Sun Prairie's Pizza Ranch where many had ice cream for dessert then were bussed on to Sassy Cow Creamery for even more ice cream. Sassy Cow Creamery is another successful dairy farm diversification as the Baerwolf brothers celebrate 10 years of Sassy Cow while still milking two dairy herds (600 traditional, and 200 organic). Construction of additional seating and serving space is underway as the creamery continues to draw visitors from afar to enjoy the ice cream and buy dairy products. It's a destination!

The next stop was R & G Miller and Sons at North Bristol. This 450-cow operation was one of the first larger organic dairies in the state.

Corn and bourbon

The last visit of the day was at Henry Farms, owned by Joe and Liz Henry, which has been in the seed production business for many years, but recently has achieved considerable fame for their production of J. Henry and sons fine aged bourbon.

Thursday the group visited Next Generation Genetics, the beef farm owned by former Wisconsin Ag Secretary Ben Branel and his family near Endeavor where they talked about politics and government.

The rest of the day and Friday were spent visiting the UW Arlington Research Station, Dairy US Forage Research Center and DATCP.

The formal tour ended on Saturday with a visit to the Dane County Farmers' Market in Madison and a visit with Bryan Voegeli and Voegeli's Farm at Monticello. The group left O'Hare in Chicago at 10:45 p.m. for the trip home.

Rene and Tena Sondergaard who milk 170 cows (27,000 average), enjoy ice cream at Sassy Cow. JOHN ONCKEN

Top farmers already

A friend commented that “the Danes must have learned a lot from this tour.” I’m sure they did, but not because they aren’t already top farmers, which they are. Denmark has a long history in dairying and are as modern as U.S. farmers.

I talked with dairy farmers Rene and Tena Sondergaard who milk 170 cows (27,000 herd average) with three Lely robots and two employees. Erling and Henrette Futtrup milk 230 cows with four robots and farm 600 acres. Both couples said they did more pasturing of dairy cows than apparently we do in the U.S.

And both were enjoying the tour especially as they were hearing what our farmers were thinking and doing what they do. They agreed that Danish dairy farmers are facing the same challenges U.S. farmers face - low milk prices (about \$18 per hundred); labor shortages and environmental issues.

The Danish dairy processing industry consists of the international dairy group Arla Foods and 30 smaller dairy companies, together processing 4.7 billion kg of milk from a total of 61 production plants in Denmark.

Denmark: home of Arla

Arla Foods is Europe’s largest dairy group and is cooperatively owned by Danish and Swedish milk producers. The Arla group processes more than 90 percent of the Danish and two-thirds of the Swedish milk pool. The remaining 30 Danish dairies are evenly distributed between cooperatively and privately owned companies. The small dairies typically specialize in various product areas within cheese, butter and liquid milk production. A large part of their production is exported by specialized exporters.

Danish milk producers have seen major structural change, with production now taking place on a smaller number of larger farms. In 2010, the 4,100 dairy farmers each had an average of 127 cows. This places the Danish dairy farmers among the largest and most modern in Europe. More than half the cows are housed in new loose-housing systems.

One of the dairy producers said the largest herd in Denmark was at 3,000 cows with herd expansion spreading across the country since the EU quota system was lifted several years ago.

I suspect the group - although already known as top farm managers - did learn and enjoy - the same as have our many farm groups who have toured other countries over the years have done.

I’m a bit amazed that the tour leader, Mogens Stendal could put together, from Denmark, such an interesting and varied group of places to visit: among them Sassy Cow, Pizza Ranch, several malls and the array of top dairy farms. I’m also sure that the ag advisors and farmers who were on the tour need a couple of days to catch up on their sleep after returning home.

My ending thought: What will the world (or Wisconsin) dairy industry be like 10-20 years from now with rising milk production and continuing innovation? Just consider the changes in the last two decades. Hard to believe although I lived it and wrote about it.

*John Oncken is owner of Oncken Communications.
He can be reached at 608-572-0747,
or email him at jfodai-ry2@gmail.com.*

Taking notes. JOHN ONCKEN

Mogens Stendal, retired Danish dairy advisor, led 16 farmers and ag advisors on a whirlwind tour of Wisconsin agriculture. JOHN ONCKEN

Torben Spanggaard Frandsen køber ind til en hakkebøf...?
Foto: Mette Thorhauge

Det regnede de fleste dage, vi var i Wisconsin. Mere eller mindre. Ofte mere. Men programmet var godt timet: Vi var altid inden døre eller kørte i bussen, når der kom en byge.

Mogens Stendal tog dette foto ud gennem bussens forrude

FORD rally

uden for programmet

- Vores bus har ramt de smalle veje langt ude på landet
- Bussen kører bag en gammel Ford-traktor, spændt for en ældre landbrugsvogn, der slinger noget, mens den lister der-ud-ad
- Bussen kan ikke overhale traktoren
- Køretøjet drejer ind til en ældre landbrugsejendom
- Vi fortsætter nu til næste, aftalte besøg
- Senere er vi samme vej tilbage, da René Søndergaard og Torben Spanggaard Frandsen spotter flere ældre Ford traktorer, henslængt ved ejendommen, hvor "vores traktorsæt" var holdt ind

- Her står måske 10 ældre Ford'er, de fleste forspændt vogn eller redskab
- *Ka' vi ikke lig' stop'?* No Problem! Og efter nogen tids søgen finder vi Ford-ejeren – oppe i den gastætte silo...!
- Han har traktorerne mest for sjov, men han er inkarneret Ford-fan
- Han bruger faktisk de fleste – ind imellem. Det er da smart at have en traktor til hver maskine, så man slipper for hele tiden at skulle spænde for og fra...!

Også ved FORD rally'et blev der skudt mange billeder. Her er nogle, taget af Torben Spanggaard Frandsen, Peter Hvid Laursen, Mogens Stendal og Mette Thorhauge.

BLUE is BLUEtiful ...

Et smugkig i stalden – ikke just opmuntrende

Tak! Med en SHOT fra Thy

Ved alle ejendomme, både de pæne og mindre pæne, er græsset nyslået og trimmet. Også hos vores Ford-entusiast. Denne klipper er dog ikke en Ford...!

Procedure, når vi slutter et besøg: Den notatansvarlige siger tak, *Mette Thorhauge* overrækker indrammet foto med motiv fra Thy, vi synger et/ flere vers af "*Blæsten går frisk*", og med reference til "blæsten" forklarer *Mogens Stendal*: This song is about the very tough area where most of these people live. Normally a tree stands upright, but because of the strong wind in Thy (North-Western part of Denmark) they stand like this in Thy

The Digging Song

Tour guiden bad hver deltager skrive et eller flere vers om/fra turen.

Melodi: "Jeg er havren".

Sangen skulle være klar til vores sidste middag i USA – et farewell party.

Her er hele sangen – stort set klar til den nye højskolesangbog:

Digging deep, det gør de op' i Thy
Det så dybt, at de blev sat på fly
to the states where Trump he likes to rule
Is he good? Or just en spøgefugl?
(Mogens Stendal)

Når man gerne gemme vil sit pas,
hør nu bare, det er ikke gas:
Ind i safetyboxen bliver lagt.
Men, ak, nu i stedet det er "bagt".
(Peter Hvid Laursen)

Vi er samlet her på agri-tur.
Vi har set en masse, som jo dur.
Mogens blæser højt i fløjten gul.
Peter styrer peng' til mad og sul.
(Erling & Henriette Futtrup)

Vi har fået meget dejlig mad.
Selv den "lille" Thomas han blev glad.
Onsdag blev der nemlig tid til is.
Hele to det blev naturligvis.
(Rene & Tina Søndergaard)

Jeg er Mi-cha-el, kan finde rundt.
Liften kører ikke bare rundt.
Den kan køre ned og op og ned.
Jeg behøver ikke komme med.
(Rene & Tina Søndergaard)

Joe og Homer malker ud i hånd.
Det er uden stressens stramme bånd.
Køer får kalv, og mælken strømmer ud.
Mitch betaler hele gælden ud.
(Thomas Sandal)

Vi så geder, der gav mælk til skyr
i en malkestald med plads til 12.
Bonden ligner ofte sine dyr:
Langskæg er et must på dette hold.
(Michael Riis)

Mange kø'r og stalde skal vi se.
Tal på bordet skal der også te'.
Gør os klogere som aldrig før.
Det ta'r vi med meget højt humør.
(Kim Jørgensen)

Ser på kø-er hele dagen lang.
Indimellem synger vi en sang.
Peter får det hele på tv.
Åh, vi glæder os til det at se.
(Rene & Tina Søndergaard)

Vi er kommet til US i år
for at se på mange køers kår.
"My ladi's" det siger manden min.
Gud velsigne ham min bondeknold.
(Erling & Henriette Futtrup)

Mette fryder sig, bli'r høj som ^(en) mur,
når de over *there'* kan li' struktur.
Duft i nord og syd og øst og vest
– sådan smager du på bourbon bedst.
(Mette Thorhauge)

Vi har været på en skønne tur.
Og vi kunne nyde flot natur.
Madison, Chicago, *I Was There!*
Mange dage med de bare tæer.
(Preben Tang Andersen)

Vi gik os' på bar og smagte øl.
Undta'n, Thomas, han er kun et føl.
Vi fik os' en bourbon, den var go.
Og fik skiftet mangen plasticsko
(Torben Spanggaard Frandsen)

Rene-Torb en Ford på vejen så.
Julelys i øjnene de få.
Numbers ten at least where on the site.
Drengene would like to stay all night.
(Mogens Stendal)

Vi var seksten 'folks', der drog afsted
super team, der bar' holdt ud og ved.
Ved the visits lå vi helt i top,
mens vi samled' tal og viden op.
(Jens Overgaard)

Vi har set en traktor med tag på.
Den var blå og gik ej helt i stå.
Bonden kalder dem for arbejdsmænd,
Og i morgen ta'r vi flyv'ren hjem.
(Lars Skovborg)

Our trip is very close to slut.
Hvordan var den? Var den også good?
Many want to see again their Thy.
Bag et vindskævt træ de finder ly!
(Mogens Stendal)

Fotos: Mogens Stendal

Chicago, Illinois

- Udbrændte 1871
- 2,7 mio. indbyggere
- O'Hare Int. Airport
- Hovedstad i Illinois, grundlagt 1833
- Navnet er den franske oversættelse af det indfødte navn for "vild løg"
- Willis Tower, 447 meter, USA's næsthøjeste bygning, opført 1970/73
- Internationalt knudepunkt for finans, handel, forskning, teknologi, telekommunikation, transport, uddannelse.

Vi havde en overnatning i Chicago, dels for at omstille vort indre ur til at være syv timer bagud for tiden i Danmark, dels for at geare ned efter en hektisk slutspurt derhjemme for at blive klar til turen. Inden busturen til Madison havde vi søndag en fire timers guidet tur rundt i Chicago.

Fængsel – fanger på gårdtur. Mon nogen er sprunget over hegnet – og overlevet ...?

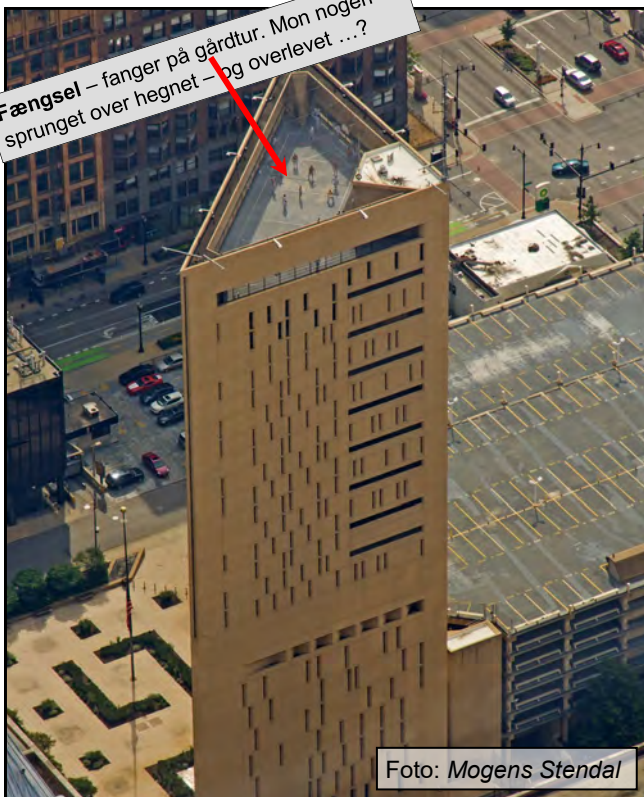

Foto: Mogens Stendal

Foto: Mette Thorhauge

Millennium Park i Chicago. Danskere, med ryggen til, på vej hen til *The Bean*. Foto: Peter Hvid Laursen

Maden er god i USA – og i rigelige mængder. Foto: Mette Thorhauge

Peter Hvid Laursen, stående på glasplade i Willis Tower. Mon han har fået strikken om halsen...? Foto: Mogens Stendal

Billeder fra Chicago. Fotos: Mogens Stendal

Etagebyggeri til mennesker og fugle

... ikke den i Thy

Fra dengang, man skrev breve...

**“ Make big plans.
Aim high in hope and work.”**
-DANIEL BURNHAM, ARCHITECT AND PLANNER OF CHICAGO

Wisconsin

WISCONSIN

1848

- Optaget som USAs 30. stat i 1848
- Der er 5,6 mio. indbyggere – næsten som Danmark
- Madison er hovedstad, men Milwaukee er den største by i Wisconsin
- Højeste punkt er 595 meter over havets overflade (DK: 173 meter). Laveste punkt i Wisconsin: 176 meter
- Betegnes ofte som USAs landbrugsstat
- Er førende i USA med hensyn til fremstilling af ost og mælkeproduktion – dog efter Californien
- 43 procent tysk-amerikanere
- 11 procent irsk-amerikanere
- Ni procent polsk-amerikanere
- Ni procent norsk-amerikanere
- Syv procent britisk-amerikanere

Landbruget i Wisconsin

Wisconsin er arealmæssigt cirka fire gange større end Danmark. Befolkningstallet er stort set som i Danmark, cirka 5,5 mio. indbyggere. Det vil sige, at befolkningstætheden er noget mindre end i Danmark. Godt ti procent af befolkningen er beskæftiget i landbruget eller følgeindustrien.

Der er fastlandsklima, det vil sige varme somre og kolde vintre – fra over 30 grader til under 30 minusgrader.

Landbruget

Der er cirka 6 mio. hektar landbrugsland i Wisconsin og lidt mere skov. Der er 76.800 farme, heraf 10.500 mælkebrug. Den gennemsnitlige størrelse er 79 hektar. Det er nok mindre, end de fleste regner med, men i Wisconsin er der mange familiebrug. Hele 99 procent er familieejet. Der er også ganske store farme med over 1.000 hektar og mere end 1.000 køer, men de mange mindre brug gør, at gennemsnittet er ret lavt. Der er 1.300 økologiske farme.

Wisconsin bliver omtalt som America's Dairyland og præsterer 14 procent af USAs samlede mælkeproduktion. Kun Californien er større med 21 procent af produktionen. Den gennemsnitlige besætning har 152 køer og årsydelsen er 9.900 kg mælk pr. ko. Holstein udgør 90 procent af kobestanden.

Hele 90 procent af mælken går til osteproduktion, og 90 procent af osten bliver solgt uden for staten.

På 126 ostemejerier bliver der produceret over 600 forskellige typer af ost.

Universitetet er i Madison og har 42.000 studerende, og fysisk dækker det et område på 380 hektar.

Universitetet tilbyder undervisning inden for 100 forskellige fag, og der udbydes 4.700 forskellige kurser.

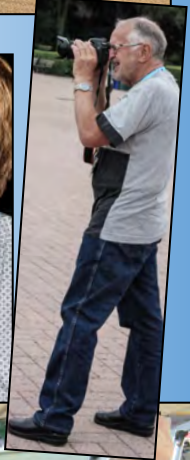
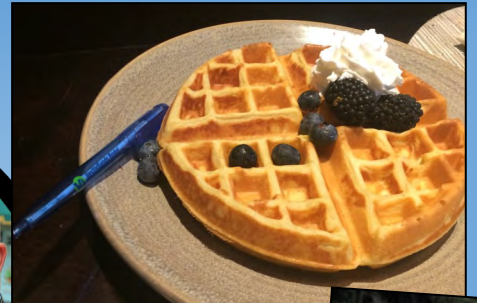
Med relation til landbruget er der 19 akademiske afdelinger, som dækker syv prioriterede temaer: Basisvidenskab, fødevarer systemer, bioenergi og bioprodukter, sunde økosystemer, klimaændringer, sundhed og wellness, økonomisk og samfundsmæssig udvikling.

Produkt	Stat nr. i USA	Wisconsin % af USA	Nr. 1 stat i USA
Mælk	2	14	Californien
Ost	1	26	Wisconsin
Vallepulver	1	31	Wisconsin
Kvæg, i alt	9	4	Texas
Malkekøer	2	14	Californien
Malkegeder	1	13	Wisconsin
Ørred	8	1	Idaho
Honning	8	3	Nor. Dakota
Majs, kerne	9	4	Iowa
Majs, ensilage	1	13	Wisconsin
Havre	2	12	Minnesota
Sojabønner	14	2	Iowa
Byg	19	1	Nor. Dakota
Hø	17	3	Texas
Kartofler	3	6	Idaho
Kirsebær	6	2	Utah
Jordbær	9	1	Californien
Ahornsirup	8	3	Vermont
Tranebær	1	60	Wisconsin
Løg	12	1	Californien
Kål	9	4	New York
Majs, konsum	3	20	Minnesota
Gulerødder	1	37	Wisconsin
Hvede	24	1	Kansas

Uden tekst og afsender

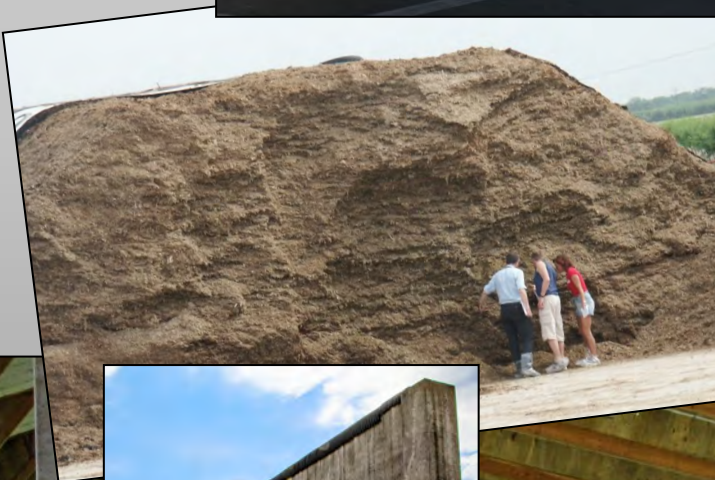
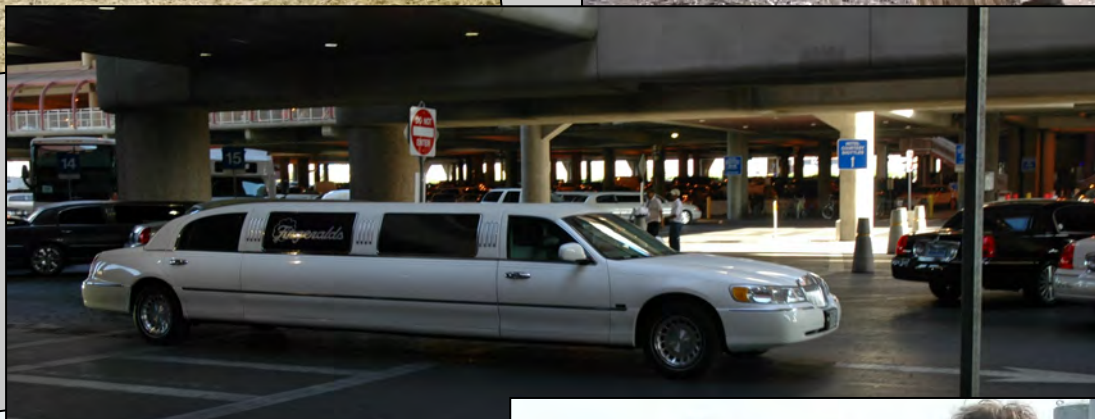

Welcome
to
Rosy-Lane
Holsteins
Mogens
Stendal
+ Friends from
Denmark!

Alt er STORT i Amerika

Arkivfotos: Mogens Stendal

Tonsvis af køer kræver tonsvis af ventilatorer i sommerheden. Foto: Mette Thorhauge